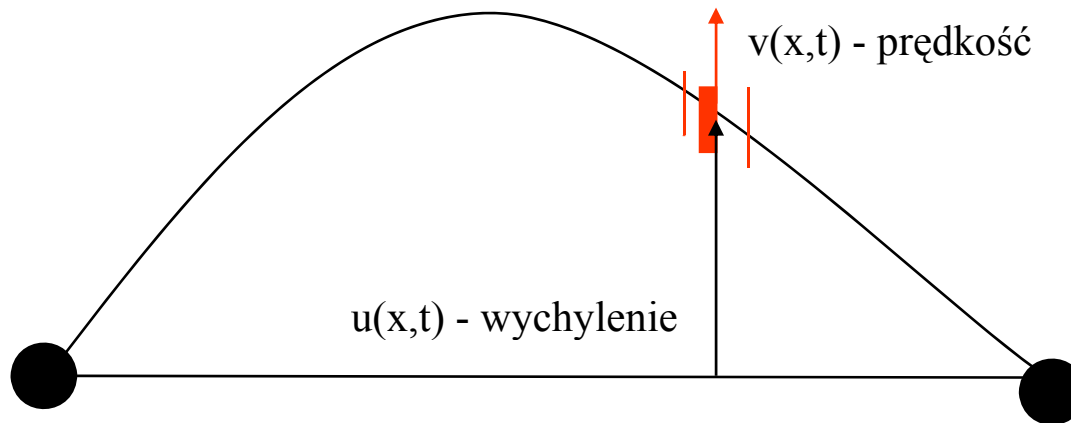

$$\frac{\partial^2 u}{\partial t^2} = c^2 \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} \quad \text{równanie falowe ciąg dalszy}$$

metoda różnic skończonych, zamiast rozkładu na drgania własne (który może być wolnozbieżny)

Rozwiązanie numeryczne: dzielimy strunę na N fragmentów,
dla każdego z nich rozwiązujemy równania Newtona
(zabieg odwrotny do wyprowadzenia równania różniczkowego)

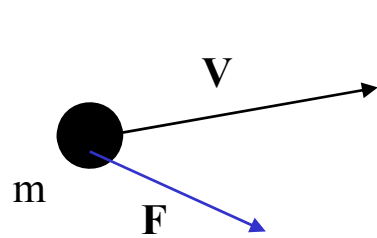
$$\mathbf{V} = \frac{d\mathbf{r}}{dt}$$

$$\mathbf{a} = \frac{d\mathbf{V}}{dt} = \frac{\mathbf{F}}{m}$$

z równania falowego:

$$a(x, t) = \frac{u(x + \Delta x, t) + u(x - \Delta x, t) - 2u(x, t)}{\Delta x^2}$$

Schemat Verleta (popularny dla symulacji dynamiki molekularnej)

$$\mathbf{v} = \frac{d\mathbf{r}}{dt}$$
$$\mathbf{a} = \frac{d\mathbf{v}}{dt} = \frac{\mathbf{F}}{m}$$

Schemat Verleta

Phys. Rev. **159**, 98 (1967)

Pomysł: rozwinąć położenie $\mathbf{r}$ w chwili $t+\Delta t$ i $t-\Delta t$ w szereg Taylora

$$\mathbf{r}(t + \Delta t) = \mathbf{r}(t) + \frac{d\mathbf{r}(t)}{dt}\Delta t + \frac{1}{2}\frac{d^2\mathbf{r}(t)}{dt^2}\Delta t^2 + \frac{1}{6}\frac{d^3\mathbf{r}(t)}{dt^3}\Delta t^3 + O(\Delta t^4)$$

$$\mathbf{r}(t + \Delta t) = \mathbf{r}(t) + \mathbf{v}(t)\Delta t + \frac{1}{2}\mathbf{a}(t)\Delta t^2 + \frac{1}{6}\frac{d^3\mathbf{r}(t)}{dt^3}\Delta t^3 + O(\Delta t^4)$$

$$\mathbf{r}(t - \Delta t) = \mathbf{r}(t) - \mathbf{v}(t)\Delta t + \frac{1}{2}\mathbf{a}(t)\Delta t^2 - \frac{1}{6}\frac{d^3\mathbf{r}(t)}{dt^3}\Delta t^3 + O(\Delta t^4)$$

$$\mathbf{r}(t + \Delta t) = 2\mathbf{r}(t) - \mathbf{r}(t - \Delta t) + \mathbf{a}(t)\Delta t^2 + O(\Delta t^4)$$

**tylko o jeden rząd
mniej dokładny niż RK4**

$$\mathbf{r}(t + \Delta t) = 2\mathbf{r}(t) - \mathbf{r}(t - \Delta t) + \mathbf{a}(t)\Delta t^2 + O(\Delta t^4)$$

Schemat Verleta

Jeśli chodzi nam tylko o tor ruchu: świetny schemat.

Nie używa *prędkości*, ale ta często potrzebna:

np do wyliczenia energii, ale również : sił (np. oporu, Lorentza)

jeśli siły niezależne od prędkości, a informacja o nich potrzebna jest do innych celów
można - wykonać krok do $t+\Delta t$, a potem

$$\mathbf{V}(t) = \frac{\mathbf{r}(t + \Delta t) - \mathbf{r}(t - \Delta t)}{2\Delta t} + O(\Delta t^2) \longleftarrow$$

rzęd błędu wyższy,
wciąż dokładnie dla ruchu
jednostajnie przyspieszonego
 a stałe między t a Δt

jeśli siły zależą od prędkości: nie wykonamy kroku do $t+\Delta t$, możemy co najwyżej:

$$\mathbf{V}(t) = \frac{\mathbf{r}(t) - \mathbf{r}(t - \Delta t)}{\Delta t} + O(\Delta t)$$

kiepsko: wynik dokładny tylko dla $a=0$

prędkościowa wersja schematu Verleta (dający prędkości jednocześnie z położeniami)

Położenia – poświęcamy jeden rząd dokładności:

$$\mathbf{r}(t + \Delta t) = \mathbf{r}(t) + \mathbf{V}(t)\Delta t + \frac{1}{2}\mathbf{a}(t)\Delta t^2 + O(\Delta t^3)$$

Potrzebny przepis na prędkość w chwili $t + \Delta t$ z błędem $O(\Delta t^2)$:

Rozwinąć $\mathbf{r}$ w Taylora względem punktu $t + \Delta t$:

$$\mathbf{r}(t) = \mathbf{r}(t + \Delta t) - \mathbf{V}(t + \Delta t)\Delta t + \frac{1}{2}\mathbf{a}(t + \Delta t)\Delta t^2 + O(\Delta t^3)$$

Dodać stronami:

$$\mathbf{V}(t + \Delta t) = \mathbf{V}(t) + \frac{\Delta t}{2}(\mathbf{a}(t + \Delta t) + \mathbf{a}(t)) + O(\Delta t^2) \quad (\text{wzór potencjalnie
niejawny})$$

Wzory podkreślone na czerwono – Verlet prędkościowy.

$$\mathbf{r}(t + \Delta t) = \mathbf{r}(t) + \mathbf{V}(t)\Delta t + \frac{1}{2}\mathbf{a}(t)\Delta t^2 + O(\Delta t^3)$$

$$\mathbf{V}(t + \Delta t) = \mathbf{V}(t) + \frac{\Delta t}{2}(\mathbf{a}(t + \Delta t) + \mathbf{a}(t)) + O(\Delta t^2)$$

Verlet prędkościowy

$$\mathbf{V}(t + \Delta t/2) = \mathbf{V}(t) + \frac{\Delta t}{2}\mathbf{a}(t)$$

$$\mathbf{r}(t + \Delta t) = \mathbf{r}(t) + \Delta t\mathbf{V}(t + \Delta t/2)$$

Inny (popularny) zapis wzorów w czerwonej ramce

$$\mathbf{V}(t + \Delta t) = \mathbf{V}(t + \Delta t/2) + \frac{\Delta t}{2}\mathbf{a}(t + \Delta t)$$

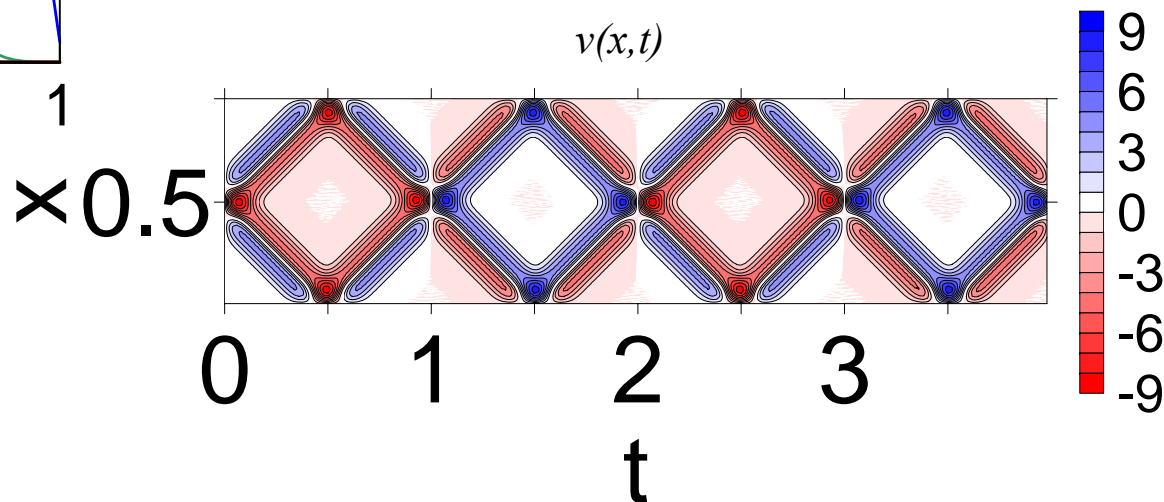
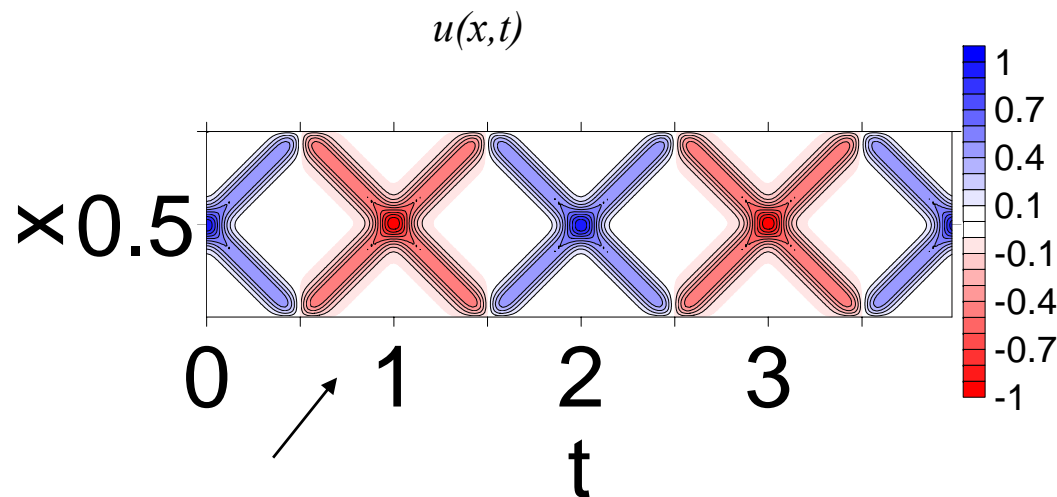
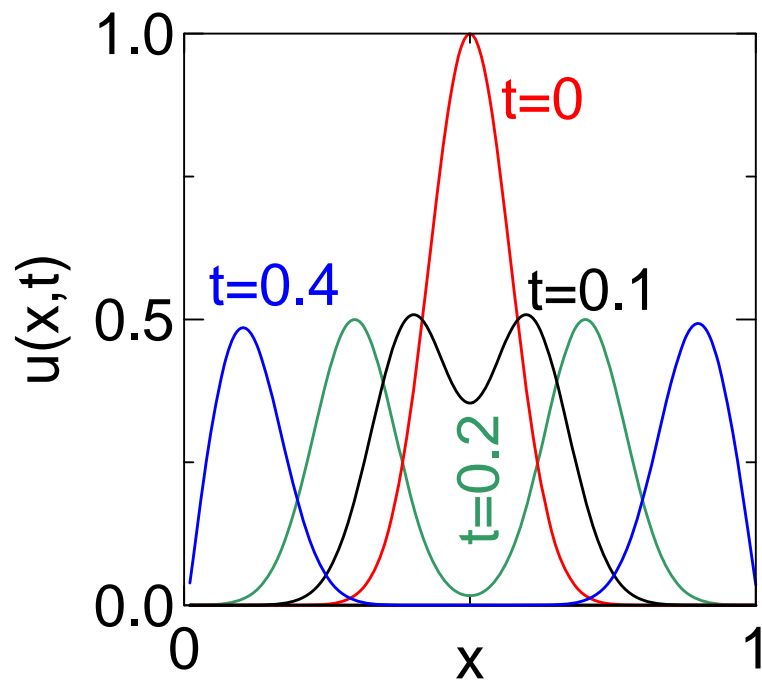
uwaga: jeśli siły (przyspieszenia) zależą od prędkości
ostatnie równanie jest niejawne

Rozwiązania numeryczne 1. (laboratorium)

$L=1$

$$u(x,t=0)=\exp[-100(x-0.5)^2]$$

$$v(x,t=0)=0$$

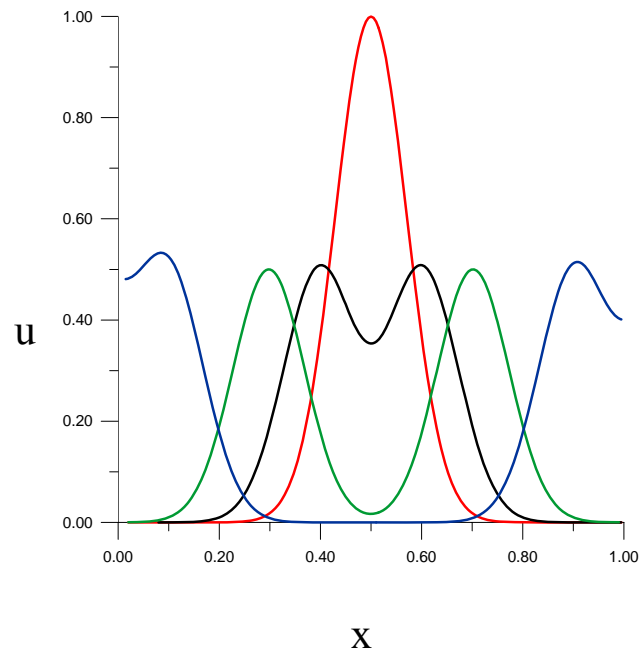
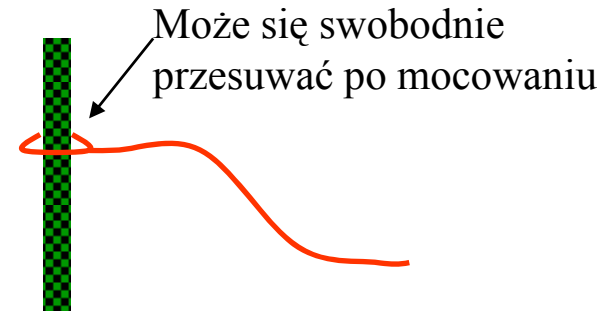

Rozwiązanie numeryczne 2.

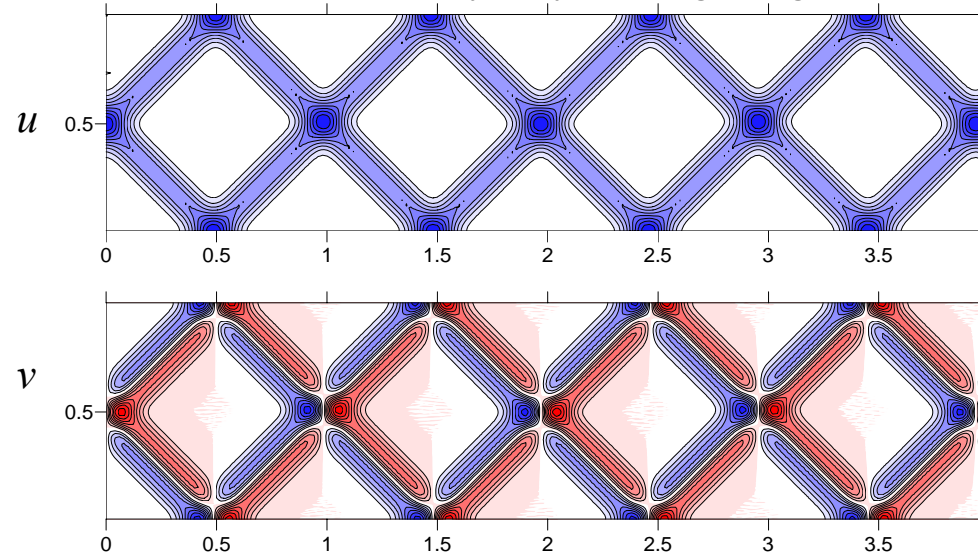
Swobodne warunki brzegowe:
na brzegach na strunę nie działa żadna siła pionowa:

Warunek brzegowy
Neumana (na pochodną)
zamiast Dirichleta
(na wartość funkcji)

$$\frac{\partial u}{\partial x} \Big|_{(x=0,t)} = 0$$

Odbicie bez zmiany fazy: idzie górą, górą wraca

energia drgania:

$$dE = \frac{1}{2}\rho(x)dxv^2(x, t) + \frac{1}{2}T_0dx \left(\frac{\partial u}{\partial x} \right)^2$$

---

kinetyczna

Potencjalna: odkształcenie struny

Dla $\rho(x)=\rho$

$$E = \frac{1}{2}\rho \int_0^L v^2(x, t)dx + \frac{1}{2}T_0 \int_0^L \left(\frac{\partial u}{\partial x} \right)^2 dx$$

Dla pojedynczego modu własnego

$$u(x, t) = \sin(k_n x) \sin(\omega_n t)$$

$$E = \frac{\omega_n^2}{2}\rho \cos^2(\omega_n t) \int_0^L \sin^2(k_n x)dx + \frac{k_n^2}{2}T_0 \sin^2(\omega_n t) \int_0^L \cos^2(k_n x)dx$$

$$E = \frac{\omega_n^2}{2}\rho \cos^2(\omega_n t) \frac{L}{2} + \frac{k_n^2}{2}T_0 \sin^2(\omega_n t) \frac{L}{2}$$

$$\begin{aligned} \omega &= kc \\ T_0 &= \rho c^2 \end{aligned}$$

$$E = \frac{L}{4}(kc)^2 \rho (\cos^2(\omega_n t) + \sin^2(\omega_n t)) \longleftarrow \text{Kinetyczna na potencjalną się zmienia, całkowita zachowana}$$

Analiza chwilowa drgania

$$u(x, t) = \sum_{n=1}^{\infty} c_n \sin(k_n x) \cos(\omega_n t) + \sum_{n=1}^{\infty} s_n \sin(k_n x) \sin(\omega_n t)$$

Rozwiązując równanie falowe schematem Verleta można z zależności czasowych wydobyć częstości własne bez konieczności rozwiązywania równania własnego

Gdy drgania tłumione - częstość przestrzenna modów własnych nie ulega zmianie (zobaczmy), ale czasowa – tak.

Analiza chwilowa drgania na podstawie wychylenia zależności położeniowych = wychylenia $g(x)$ i prędkości $h(x)$ w *danej chwili*.

$$c_n = \frac{2}{L} \int_0^L g(x) \sin(k_n x) dx$$

$$s_n = \frac{2}{L\omega_n} \int_0^L h(x) \sin(k_n x) dx$$

Równanie fali tłumionej

$$\frac{\partial^2 u}{\partial t^2} = c^2 \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} - 2a \frac{du}{dt} \quad \begin{array}{l} a > 0 = \text{stała tłumienia} \\ c \text{ niezależna od położenia} \end{array}$$

Opory związane z prędkością struny [np. powietrza]

Warunki brzegowe $u(x=0,t)=u(x=L,t)=0$

Warunki początkowe $u(x,t)$ oraz $v(x,t)$.

Mody normalne dla fali tłumionej:

Poszukajmy rozwiązania metodą separacji zmiennych $u(x,t)=X(x)T(t)$

$$XT'' = c^2 X''T - 2aT'X / : XT$$

$$\frac{T''}{T} + \frac{2aT'}{T} = \frac{c^2 X''}{X} = -\omega^2$$

część przestrzenna bez zmian!

$$X_n(x) = \sin(k_n x)$$

$$k_n = n\pi / L$$

$$k = \omega / c$$

Część przestrzenna:
$$\frac{T''}{T} + \frac{2aT'}{T} = -\omega_n^2 = -\left(\frac{n\pi c}{L}\right)^2$$

$$T'' + 2aT' + \omega_n^2 T = 0$$

wstawiamy $T = \exp(rt)$, równanie charakterystyczne: $\exp(rt) [r^2 + 2ar + \omega_n^2] = 0$,
szukamy rozwiązań na r

możliwe przypadki: 2 pierwiastki rzeczywiste, jeden podwójny, obydwa zespolone

Warunki początkowe: $T'(t = 0) = 0$ Struna spoczywa w chwili początkowej

$T(t = 0) = 1$ Rozwiązanie określone co
do stałej multiplikatywnej (równanie jednorodne)

$$T_n(t) = \begin{cases} \omega_n < a : \exp(-at) \left[\cosh\left(\sqrt{a^2 - \omega_n^2}t\right) + \frac{a}{\sqrt{a^2 - \omega_n^2}} \sinh\left(\sqrt{a^2 - \omega_n^2}t\right) \right] \\ \omega_n = a : \exp(-at) [1 + at] \\ \omega_n > a : \exp(-at) \left[\cos\left(\sqrt{\omega_n^2 - a^2}t\right) + \frac{a}{\sqrt{\omega_n^2 - a^2}} \sin\left(\sqrt{\omega_n^2 - a^2}t\right) \right] \end{cases}$$

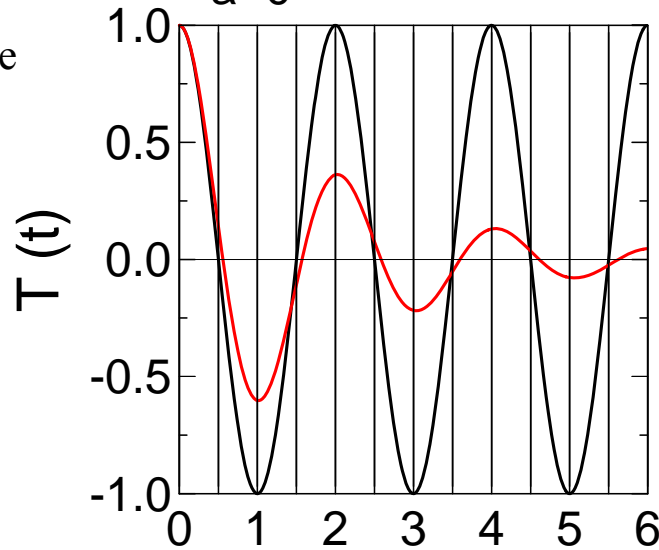
$$T_n(t) = \begin{cases} \omega_n < a : \exp(-at) \left[\cosh(\sqrt{a^2 - \omega_n^2}t) + \frac{a}{\sqrt{a^2 - \omega_n^2}} \sinh(\sqrt{a^2 - \omega_n^2}t) \right] \\ \omega_n = a : \exp(-at) [1 + at] \\ \omega_n > a : \exp(-at) \left[\cos(\sqrt{\omega_n^2 - a^2}t) + \frac{a}{\sqrt{\omega_n^2 - a^2}} \sin(\sqrt{\omega_n^2 - a^2}t) \right] \end{cases}$$

$$\omega_n = nc\pi/L$$

$$L=1, c=1, \omega_n = n\pi$$

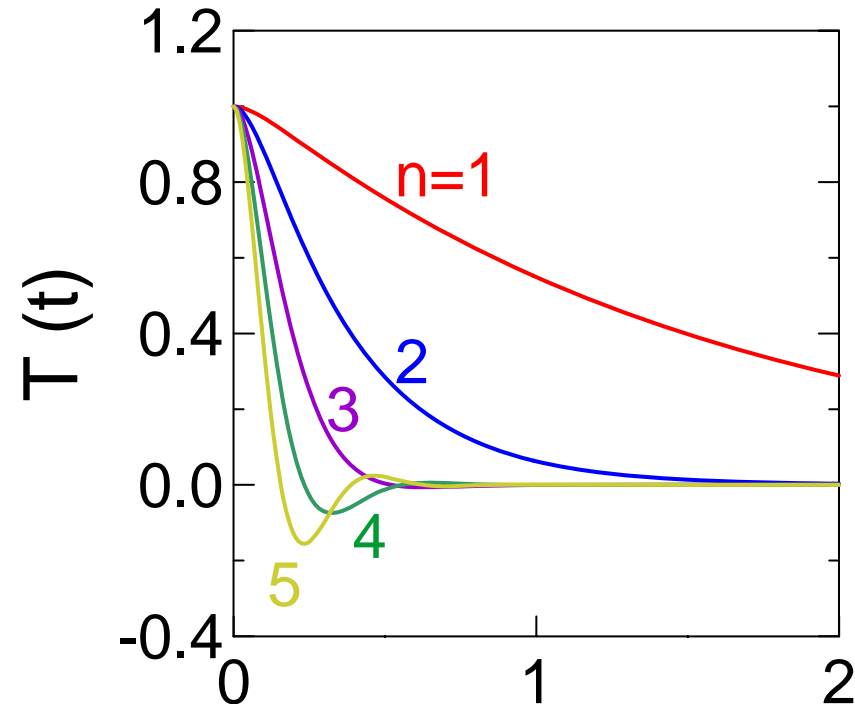
Słabe tłumienie $a < \omega_1$
 $a=0.5$
 $a=0$

Drganie
z ω_1

Poza zanikiem drgania
widzimy zmniejszenie częstości

$a=8$, ω_1 i ω_2 = „przetłumione”
pozostałe „tłumione”

Najpierw zgasną wyższe tłumienia

Rozwiązanie równania fali tłumionej

$$\frac{\partial^2 u}{\partial t^2} = c^2 \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} - 2a \frac{du}{dt}$$

rozwiązanie ogólne:

$$u(x, t) = \sum_{n=1}^{\infty} c_n T_n(t) \sin(k_n x)$$

Położeniowa analiza Fourierska

- rozkład na mody normalne w danej chwili : $c_n(t)$
= część przestrzenna nie zmienia się pod wpływem tłumienia.

$$u(x, t) = \sum_{n=1}^{\infty} c_n \sin(k_n x) \cos(\omega_n t)$$
$$v(x, t) = -\omega_n \sum_{n=1}^{\infty} c_n \sin(k_n x) \sin(\omega_n t)$$

↗

w ogólności
zależne od czasu

$$\int_0^L u(x, t) \sin(k_n x) dx = c_n \frac{L}{2} \cos(\omega_n t)$$
$$\int_0^L v(x, t) \sin(k_n x) dx = -\omega_n c_n \frac{L}{2} \sin(\omega_n t)$$

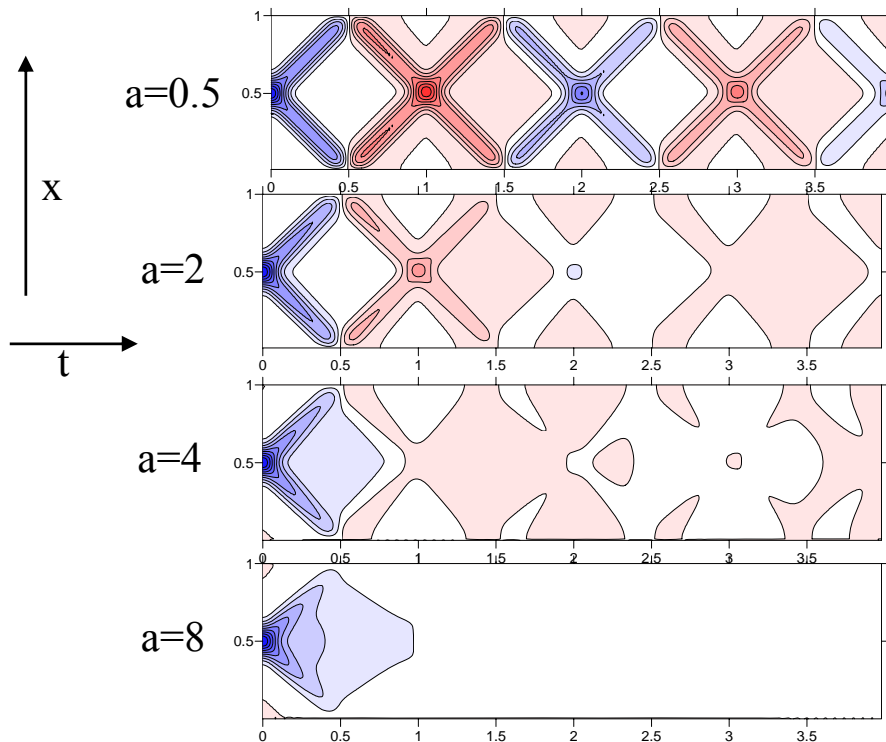
aby wydobyć c_n : drugie równanie
wydzielimy przez ω_n , podniesiemy
w kwadracie i dodamy

$$c_n^2 = \left(\frac{2}{L} \int_0^L u(x, t) \sin(k_n x) dx \right)^2 + \left(\frac{2}{L\omega_n} \int_0^L v(x, t) \sin(k_n x) dx \right)^2$$

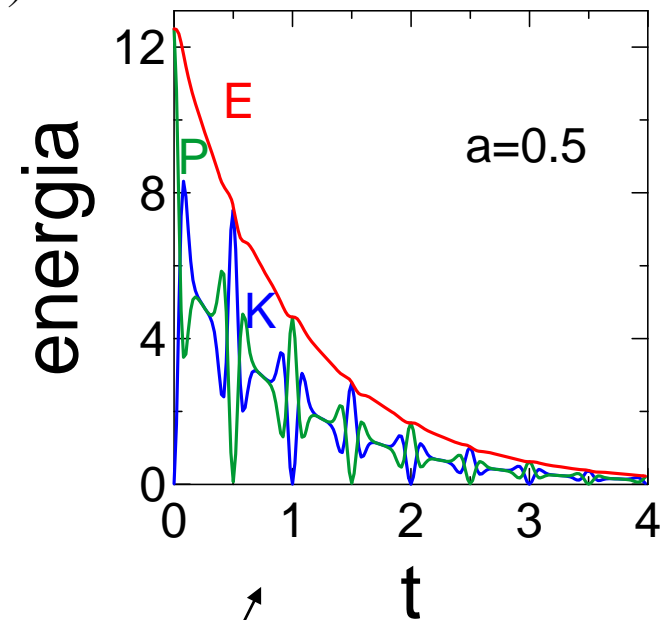
udział względny: $r_n^2 = \frac{c_n^2}{\sum_{m=1}^{\infty} c_m^2}$

Przykład: $L=1$

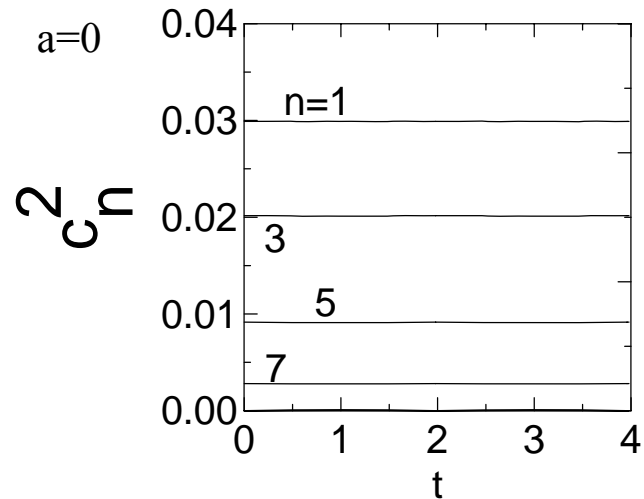
W chwili początkowej pakiet $f(x, t=0) = \exp(-100(x-0.5)^2)$

$E=K+P$ (kinetyczna+potencjalna)

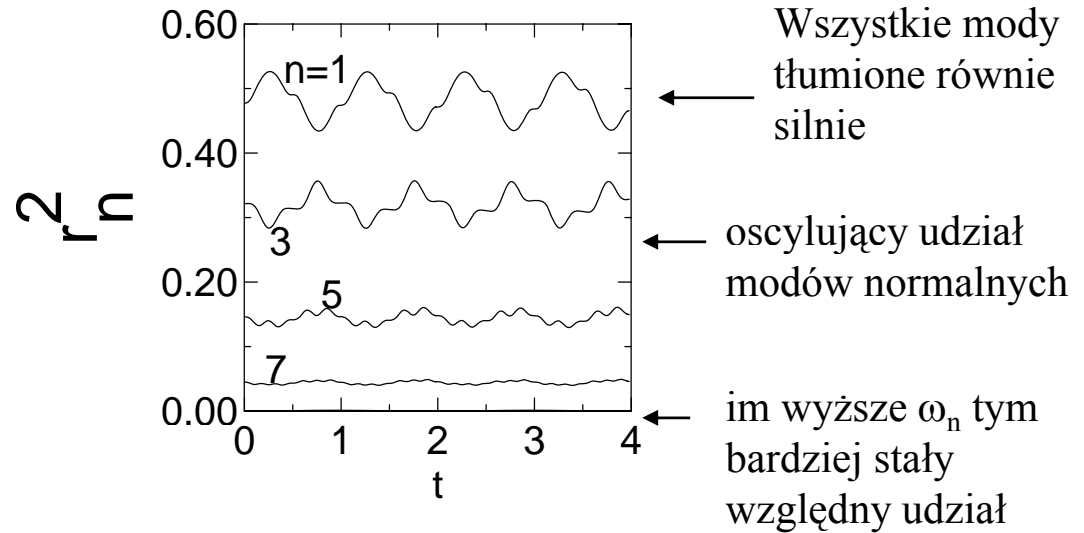
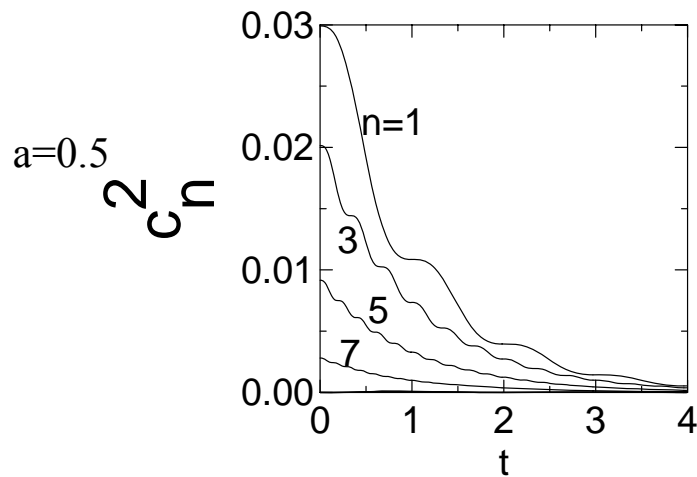
Spadek E najszybszy gdy K największe

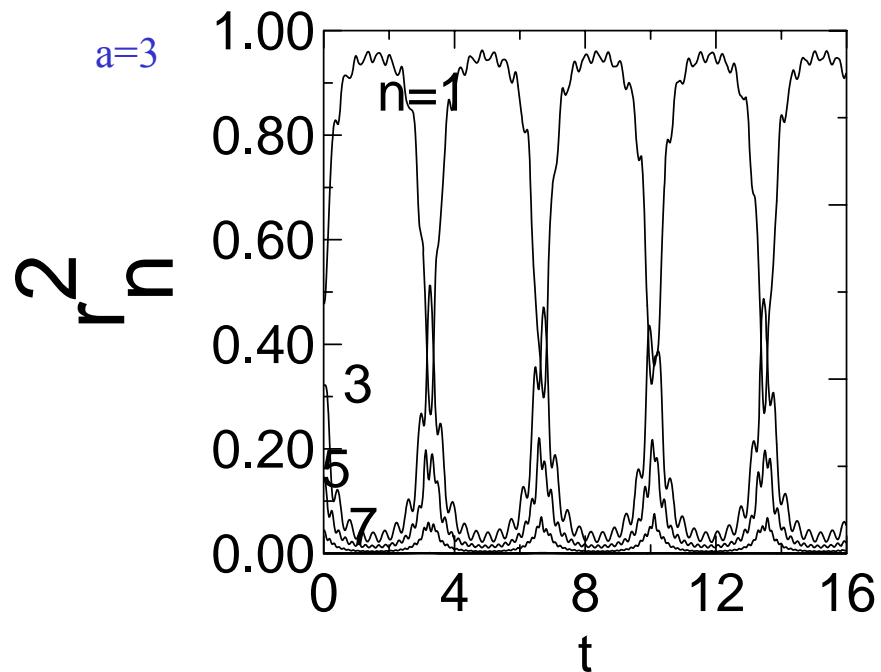
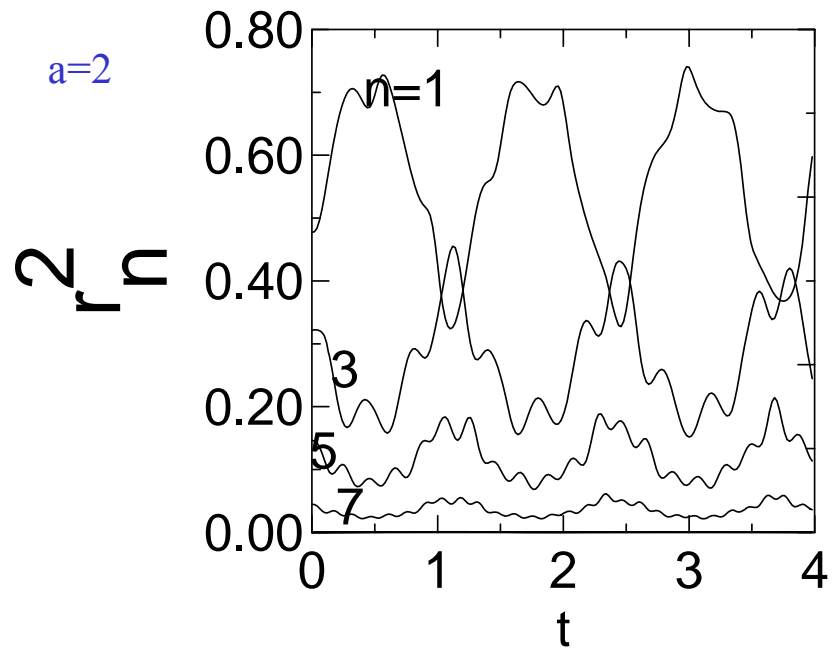

$$T_n(t) = \begin{cases} \omega_n < a : \exp(-at) \left[\cosh(\sqrt{a^2 - \omega_n^2}t) + \frac{a}{\sqrt{a^2 - \omega_n^2}} \sinh(\sqrt{a^2 - \omega_n^2}t) \right] \\ \omega_n = a : \exp(-at) [1 + at] \\ \omega_n > a : \exp(-at) \left[\cos(\sqrt{\omega_n^2 - a^2}t) + \frac{a}{\sqrt{\omega_n^2 - a^2}} \sin(\sqrt{\omega_n^2 - a^2}t) \right] \end{cases}$$

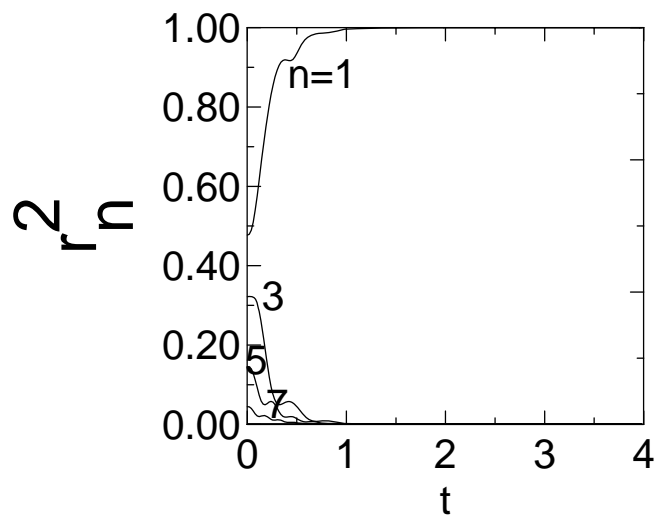
$$\omega_n = n\pi$$

Parzyste n nie wnoszą przyczynku (symetria)

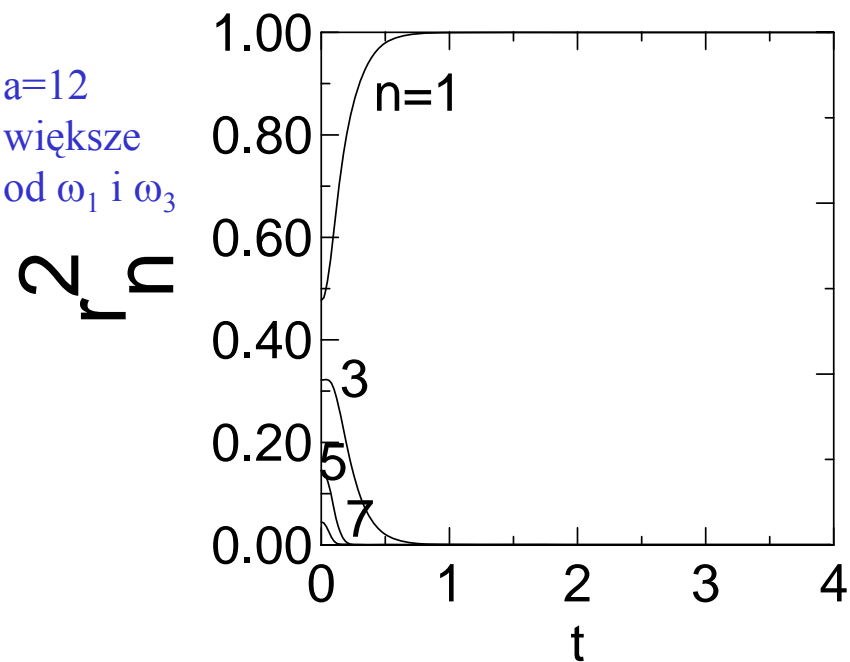

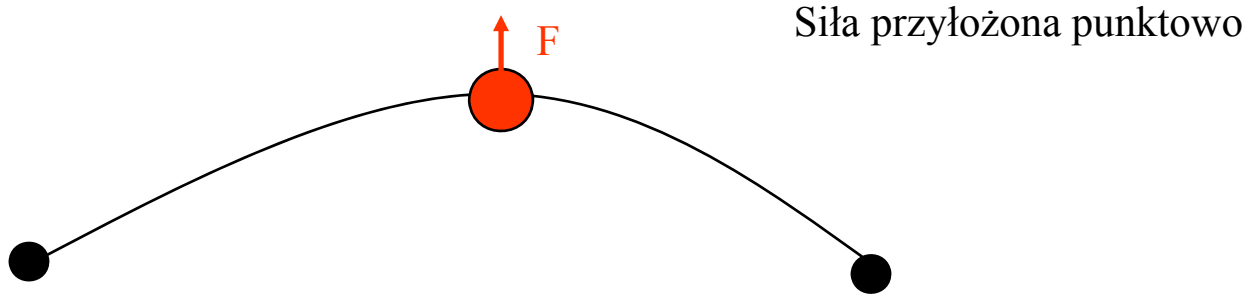
$a=4$, większe tylko od ω_1

$a=12$
większe
od ω_1 i ω_3

Laboratorium: R. hiperboliczne z niejednorodnością: Drgania tłumione z siłą wymuszającą

$$\frac{\partial^2 u}{\partial t^2} = \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} - 2a \frac{\partial u}{\partial t} + a_F(x, t) \leftarrow \text{niejednorodność}$$

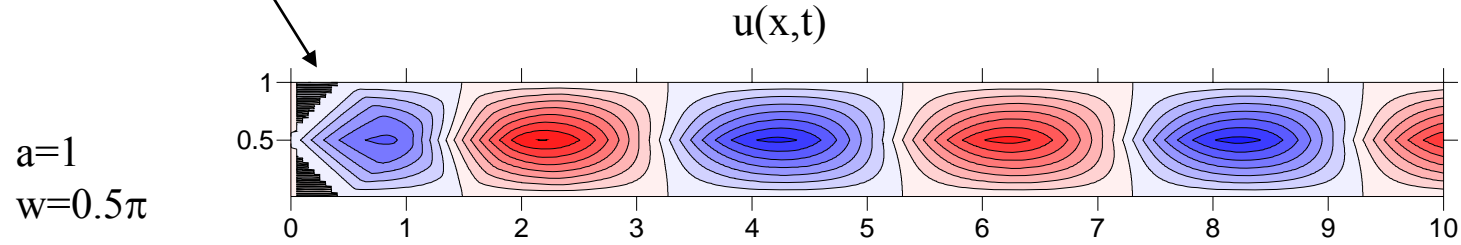
$$a_F(x, t) = \begin{cases} \cos(\omega t) & \text{dla } x = x_0 \\ 0 & \text{w pozostałych punktach} \end{cases}$$

↑
wymuszenie periodycznie zmienne

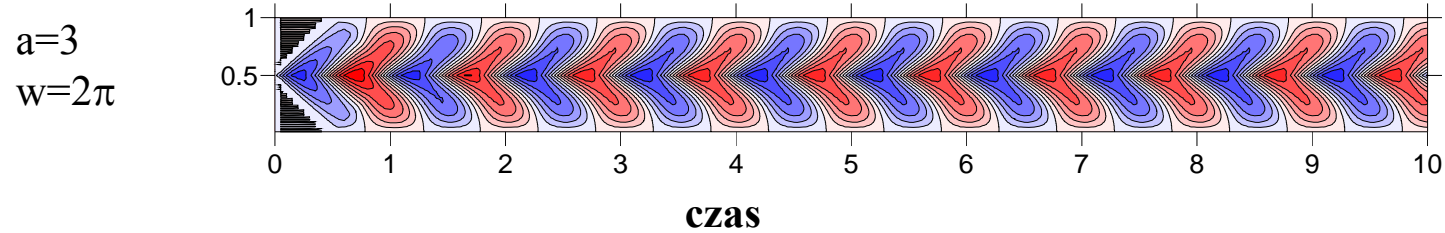
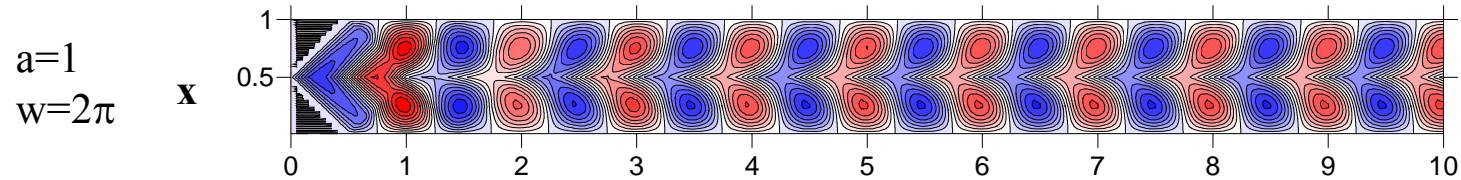
Dla $t=0$ struna spoczywa ($v(x,t)=0$) w położeniu równowagi ($u(x,t)=0$)

Prędkość dźwięku = 1

Siła przyłożona w środku struny $x_0=1/2$

pojawia się „stan ustalony” = drgania periodyczne.

W stanie ustalonym ruch jest periodyczny z okresem siły wymuszającej (*mode locking*).

Stan ustalony a energia struny

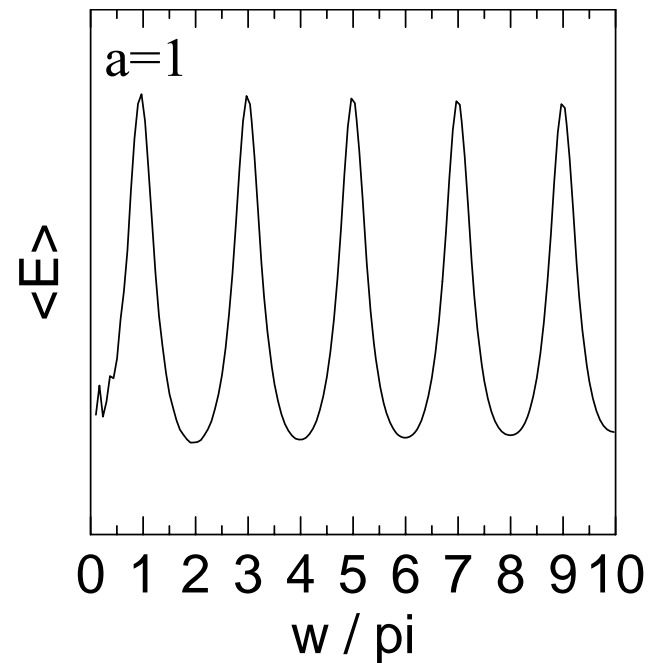
Siła przyłożona w środku struny $x_0=1/2$

Brakuje w_{2n} ??
Dlaczego?

Średnia energia w stanie ustalonym:

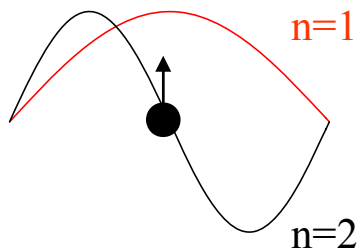
$$\langle E \rangle = \frac{1}{t_2 - t_1} \int_{t_1}^{t_2} E(t) dt,$$

Rezonans

Stan ustalony a energia struny

Siła przyłożona w środku struny $x_0=1/2$

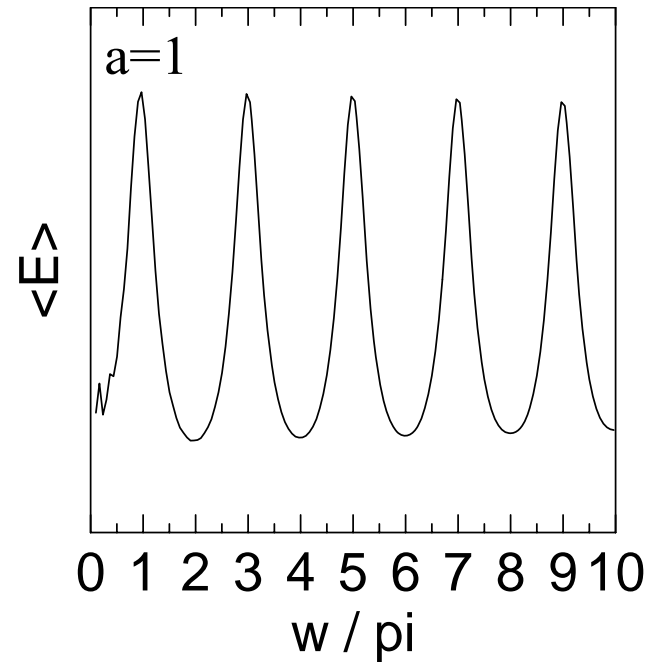
Brakuje w_{2n} ??

W środku
studni = węzeł
dla parzystych n

Średnia energia w stanie ustalonym:

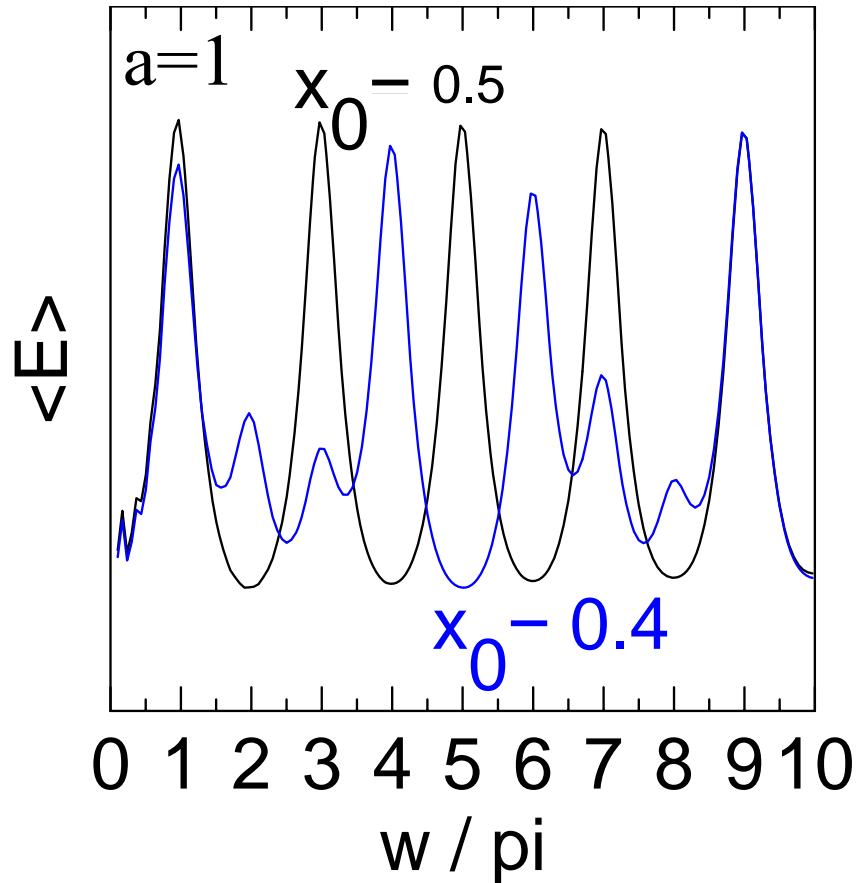
$$\langle E \rangle = \frac{1}{t_2 - t_1} \int_{t_1}^{t_2} E(t) dt,$$

Rezonans

mody z parzystym n wzbudzone gdy punkt przyłożenia przesunąć ze środka

Krzywa rezonansowa w przybliżeniu opisana przez sumę funkcji Lorentza

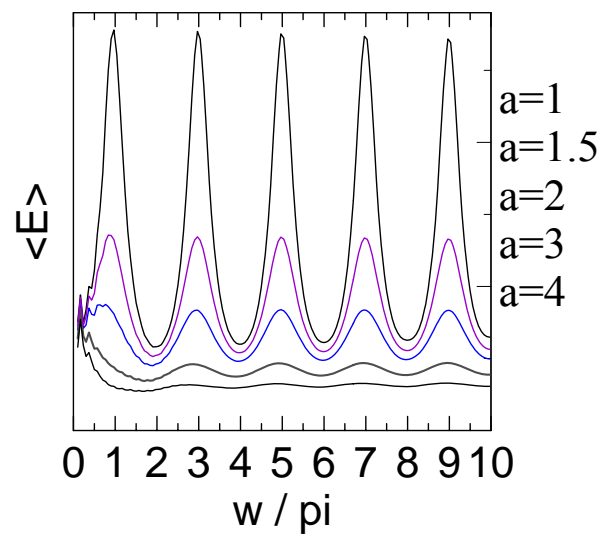
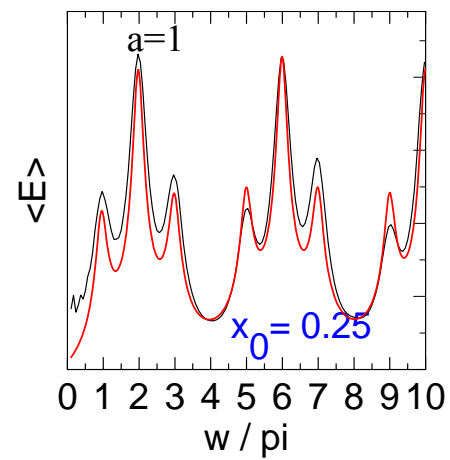
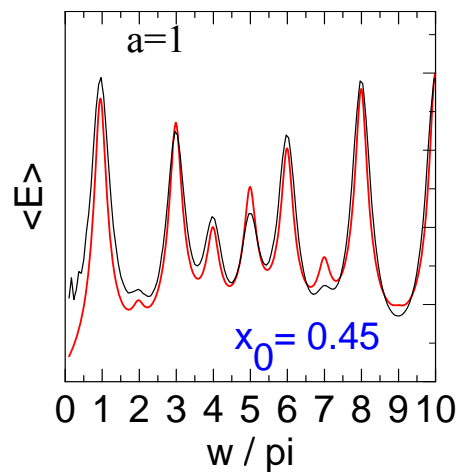
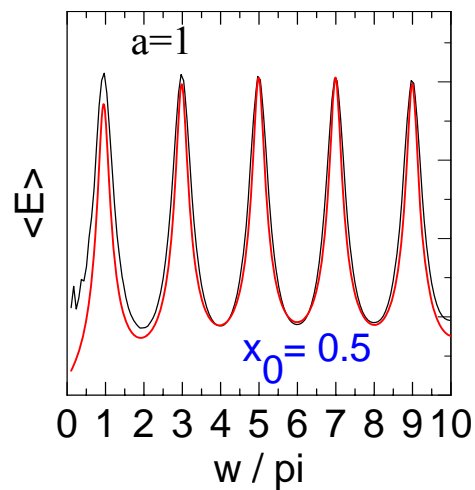
$$s(w) = \sum_{i=1}^{\infty} \frac{c_i^2}{(w - w_i)^2 + (a/2)^2}$$

$$w_i = \sqrt{\omega_i^2 - a^2}$$

Siła sprzężenia = kwadrat wartości modu normalnego w miejscu przyłożenia siły:

$$c_i^2 = \sin^2(i\pi x_0)$$

Średnie energie stanu ustalonego a wzory lorentowskie

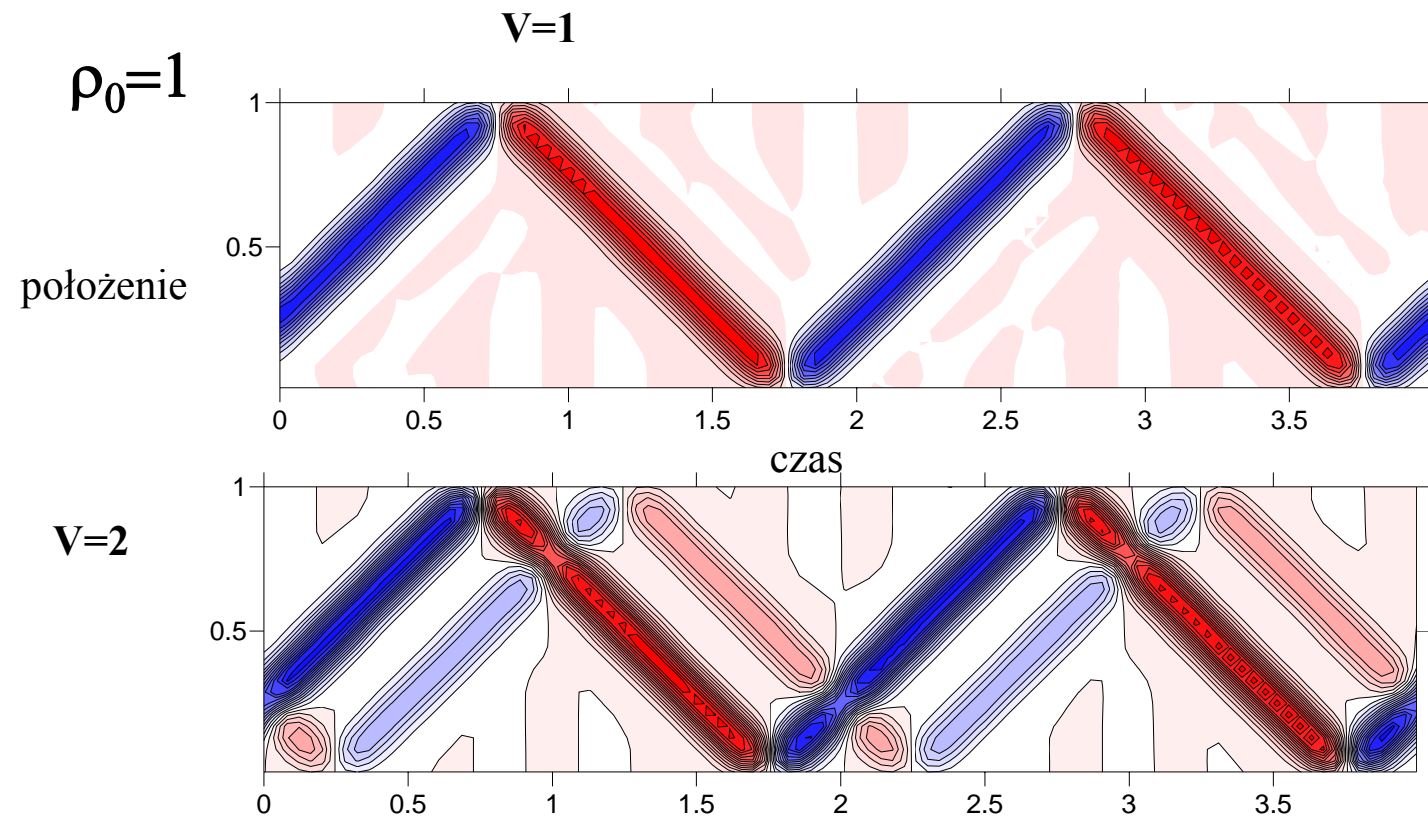

Rezonans a stała tłumienia

Laboratorium 2: odbicie pakietu od granicy ośrodków

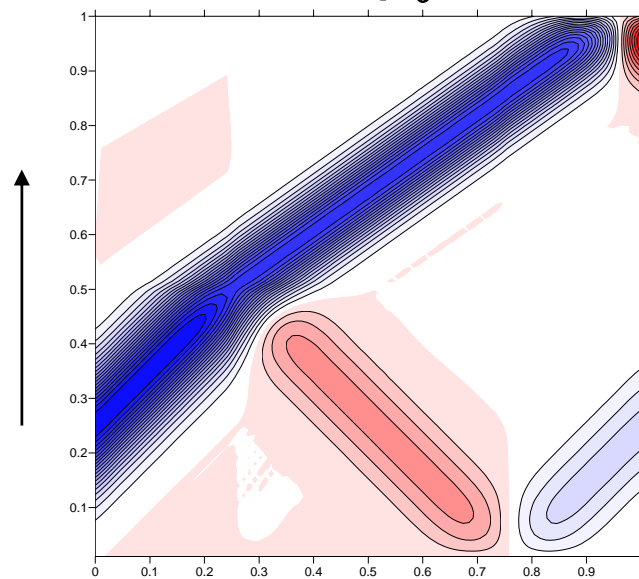
$$\frac{\partial^2 u}{\partial t^2} = \frac{1}{\rho(x)} \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} \quad \rho(x) = \begin{cases} 1 & \text{dla } x < \frac{1}{2} \\ \rho_0 & \text{dla } x > \frac{1}{2} \end{cases}$$

$$u(x - Vt) = \exp(-100(x - Vt - 1/4)^2)$$

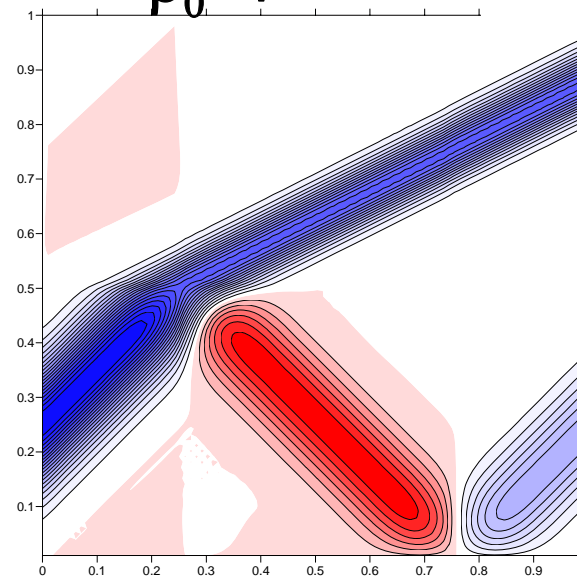

$V=1$

$\rho_0=2$

$\rho_0=4$

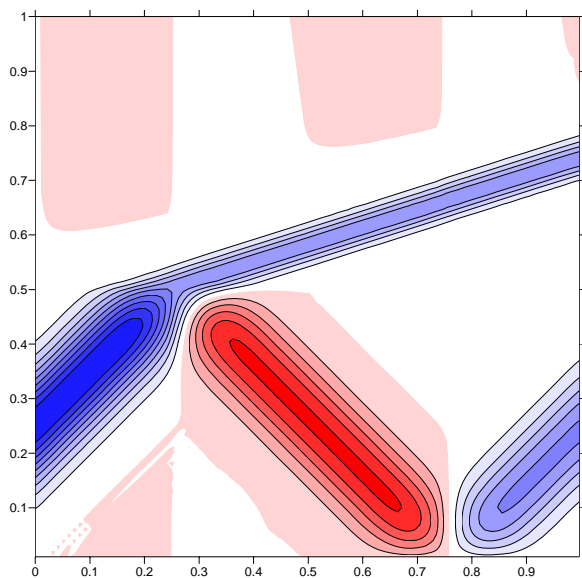

$$\rho(x) = \begin{cases} 1 & \text{dla } x < \frac{1}{2} \\ \rho_0 & \text{dla } x > \frac{1}{2} \end{cases}$$

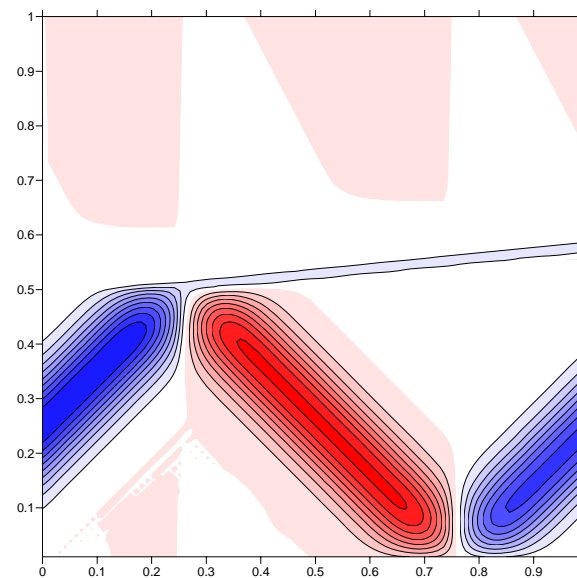
położenie

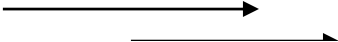
$\rho_0=10$

$\rho_0=100$

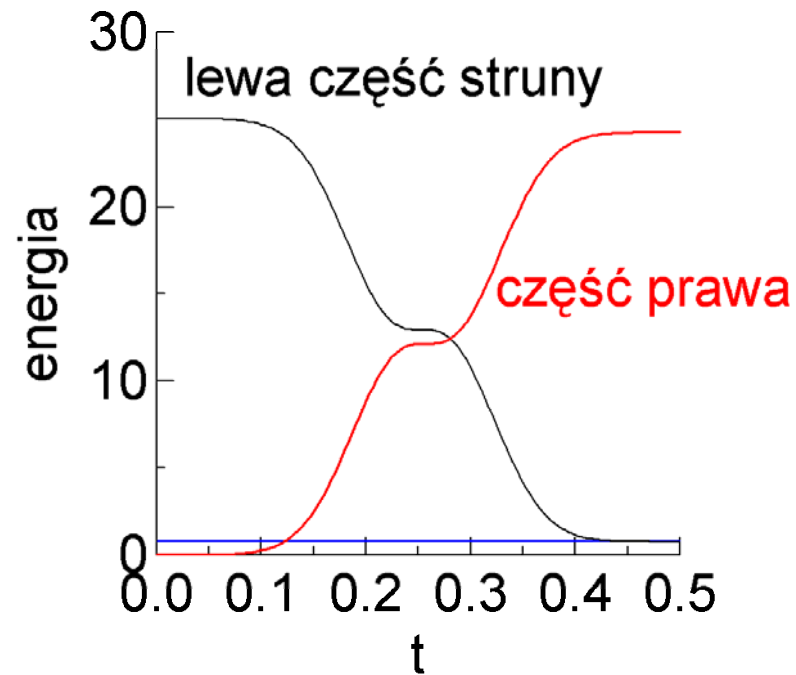
czas

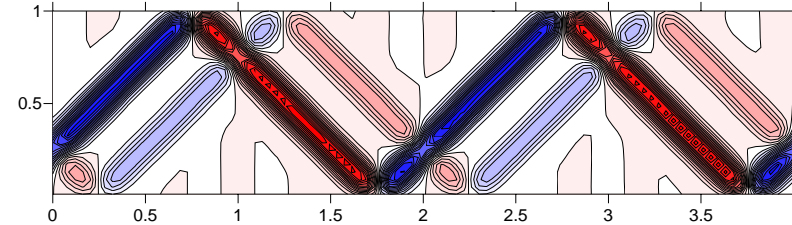
Część energii, która
pozostaje po lżejszej stronie struny $\rho=1$
po odbiciu

$$\left(\frac{1 - \sqrt{\rho_0}}{1 + \sqrt{\rho_0}} \right)^2$$

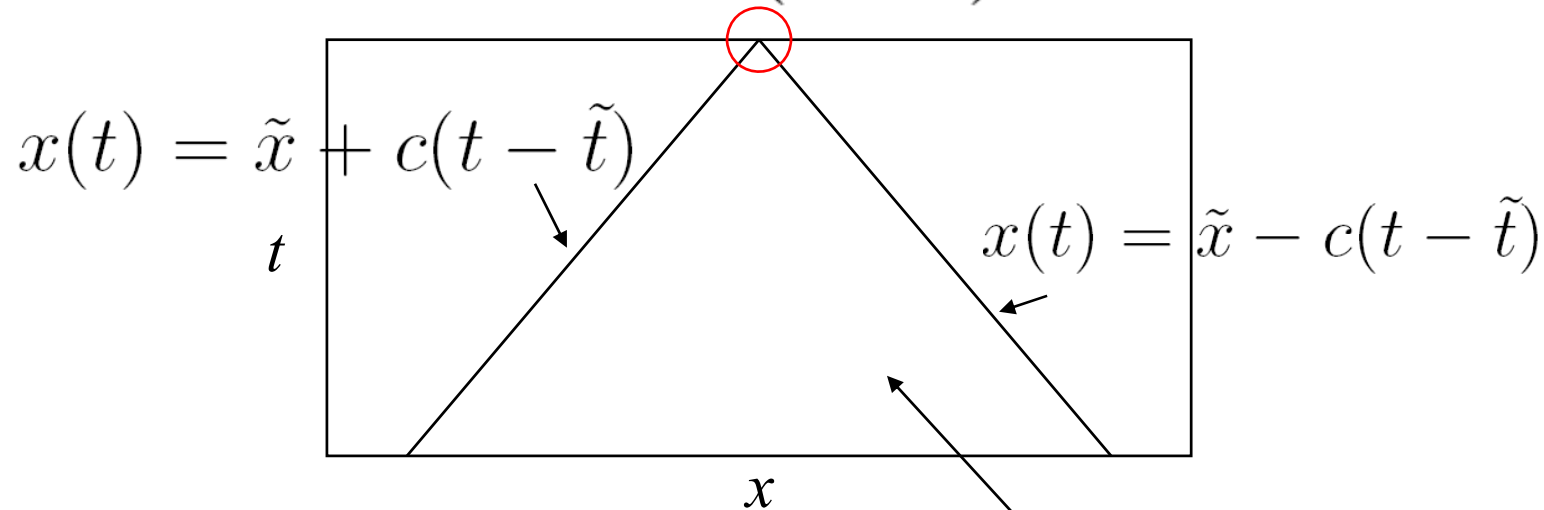
$$\rho_0=2$$

**Domena zależności (Domain of Dependence)
i kryterium stabilności CFL (Courant-Friedrichs-Lewy)**

$$P(\tilde{x}, \tilde{t})$$

domena zależności:
tylko zdarzenia z trójkąta ograniczonego
charakterystykami mogą
mieć wpływ na rozwiązanie w punkcie P

Numeryczna domena zależności
[NUMERYCZNA PRZESZŁOŚĆ]

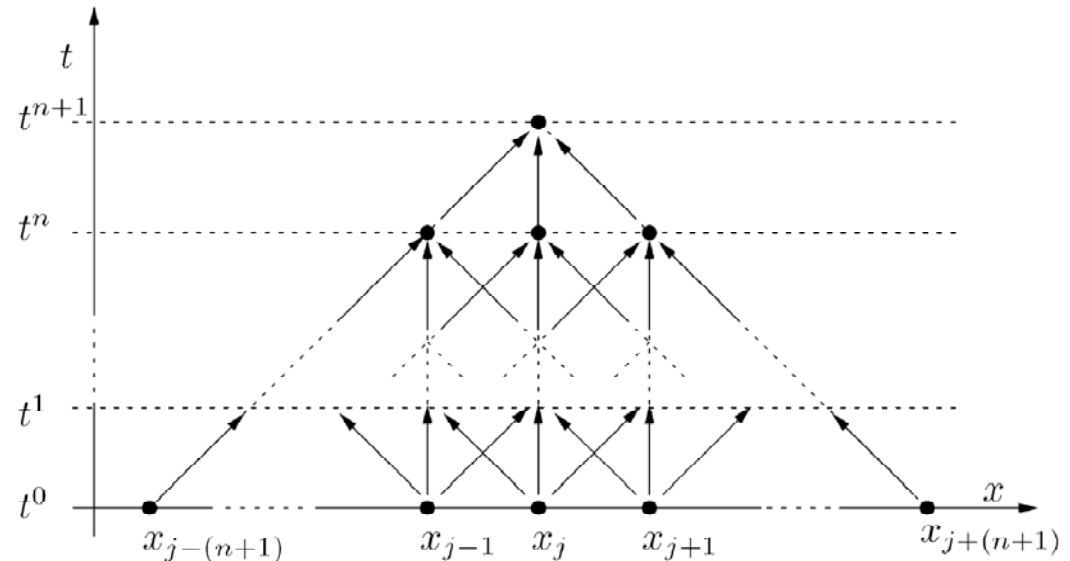
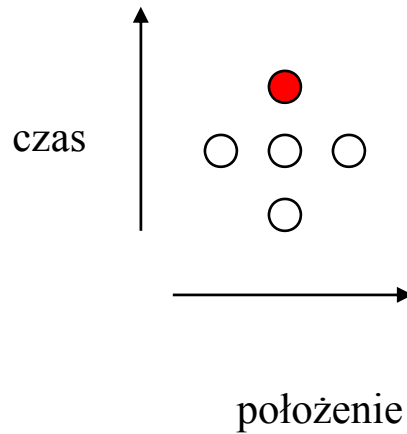
kryterium stabilności CFL
(Courant-Friedrichs-Lewy)

$$\frac{\partial^2 u}{\partial t^2} = c^2 \frac{\partial^2 u}{\partial x^2}$$

schemat Verleta dla przyspieszenia danego przez prawą stronę równania:

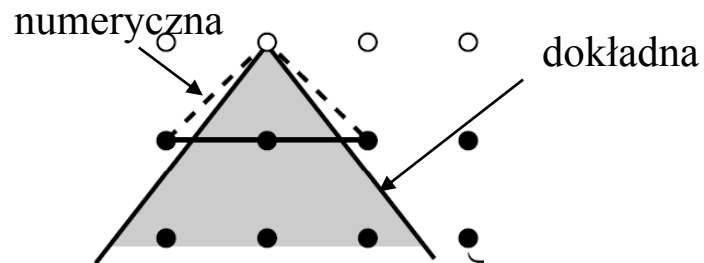
$$\frac{u(j, n+1) + u(j, n-1) - 2u(j, n)}{\Delta t^2} = c^2 \frac{u(j+1, n) + u(j-1, n) - 2u(j, n)}{\Delta x^2} + O(\Delta t^2, \Delta x^2)$$

$$u(j, n+1) = c^2 \Delta t^2 \frac{u(j+1, n) + u(j-1, n) - 2u(j, n)}{\Delta x^2} - u(j, n-1) + 2u(j, n) + O(\Delta t^4, \Delta x^2)$$

kryterium stabilności CFL
(Courant-Friedrichs-Lewy)

$$u(j, n+1) = c^2 \Delta t^2 \frac{u(j+1, n) + u(j-1, n) - 2u(j, n)}{\Delta x^2} - u(j, n-1) + 2u(j, n) + O(\Delta t^4, \Delta x^2)$$

$$c \Delta t \leq \Delta x$$

warunek: jak dla adwekcji

aby przekroczyć kryterium CFL (prędkość dźwięku): schematy niejawne dla równań mechaniki
standardowy schemat niejawny = schemat Newmarka
(dlaczego Crank-Nicolson się nie stosuje?)

algorytm Newmarka (uogólnienie prędkościowego Verleta,
standardowy chemat niejawny dla równań opisujących układy dynamiczne)

w Verlecie prędkościowym
używamy
przepisów:
z $\gamma=1/2$

$$u(t+dt) = u(t) + v(t)dt + dt^2/2 a(t)$$

$$v(t+dt) = v(t) + dt [(1-\gamma)a(t) + \gamma a(t+dt)]$$

Czyli: w Verlecie: jawna formuła na położenie, potencjalnie niejawna na prędkość
ta nie wystarczy dla bezwzględnej stabilności przy kroku czasowym $cdt > dx$ (zobaczmy analizą v. Neumanna)

dla Newmarka: wprowadzamy niejawność (ważenie przyspieszeń z terażniejszości i przyszłości)
również do wzoru na położenia:

$$u(t+dt) = u(t) + v(t)dt + dt^2/2 [(1-2\beta)a(t) + 2\beta a(t+dt)]$$

algorytm prędkościowy Newmarka

źródło: WJT DANIEL, computational mechanics **20** (1997) 272

zrobmy z tego formułę położeniową: bez prędkości, za to dwupoziomową (t+dt) względem t, t-dt
wyliminować prędkości : ↓

$$u(t+dt) = u(t) + v(t)dt + dt^2/2 [(1-2\beta)a(t) + 2\beta a(t+dt)]$$

(*)

$$v(t+dt) = v(t) + dt [(1-\gamma)a(t) + \gamma a(t+dt)]$$

dla kroku poprzedniego =

$$u(t) = u(t-dt) + v(t-dt)dt + dt^2/2 [(1-2\beta)a(t-dt) + 2\beta a(t)]$$

dla kroku poprzedniego =

$$v(t) = v(t-dt) + dt [(1-\gamma)a(t-dt) + \gamma a(t)]$$

$$u(t) = u(t-dt) + v(t)dt + dt^2/2 [(1-2\beta)a(t-dt) + 2\beta a(t)] - dt^2 [(1-\gamma)a(t-dt) + \gamma a(t)]$$

$$u(t) = u(t-dt) + v(t)dt + dt^2/2 [(2\gamma-2\beta-1)a(t-dt) + (2\beta-2\gamma)a(t)]$$

$$u(t-dt) = u(t) - v(t)dt - dt^2/2 [(2\gamma-2\beta-1)a(t-dt) + (2\beta-2\gamma)a(t)] \quad (*)$$

dodamy stronami gwiazdki aby usunąć prędkość ze schematu

$$u(t+dt) = u(t) + v(t)dt + dt^2/2 [(1-2\beta)a(t) + 2\beta a(t+dt)]$$

+ stronami

$$u(t-dt) = u(t) - v(t)dt + dt^2/2 [(-2\gamma + 2\beta + 1)a(t-dt) + (2\gamma - 2\beta)a(t)]$$

skasujemy prędkość

$$u(t-dt) + u(t+dt) = 2u(t) + dt^2/2 [2\beta a(t+dt) + (1-4\beta + 2\gamma)a(t) + (-2\gamma + 2\beta + 1)a(t-dt)]$$

$$u(t+dt) = 2u(t) - u(t-dt) + dt^2 [\beta a(t+dt) + (1/2 - 2\beta + \gamma)a(t) + (-\gamma + \beta + 1/2)a(t-dt)]$$

algorytm Newmark = wersja położeniowa, dwa parametry γ, β

dla porównania Verlet położeniowy

$$u(t + dt) = dt^2 \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} + 2u(t) - u(t - dt)$$

wagi przy przyspieszeniu: $\beta + 1/2 - 2\beta + \gamma - \gamma + \beta + 1/2 = 1$

(wszystkie wybory dają schemat, który w granicy małego dt redukuje się do Verleta)

Newmark sprowadza się do Verleta gdy $\gamma = 1/2$, $\beta = 0$ (maks dokładność

lokalny błąd czwartego rzędu)

rola γ, β – zobaczymy jak się sprawdzają w praktyce

$$u(t+dt) = 2u(t) - u(t-dt) + dt^2 [\beta a(t+dt) + (1/2 - 2\beta + \gamma) a(t) + (-\gamma + \beta + 1/2) a(t-dt)]$$

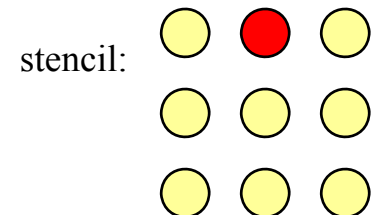
$$u(t+dt) = 2u(t) - u(t-dt) + dt^2 [\beta a(t+dt) + \alpha a(t) + \delta a(t-dt)]$$

jak wykonać krok czasowy?

sposób rozwiązywania zależy od wyrażenie na a
dla struny:

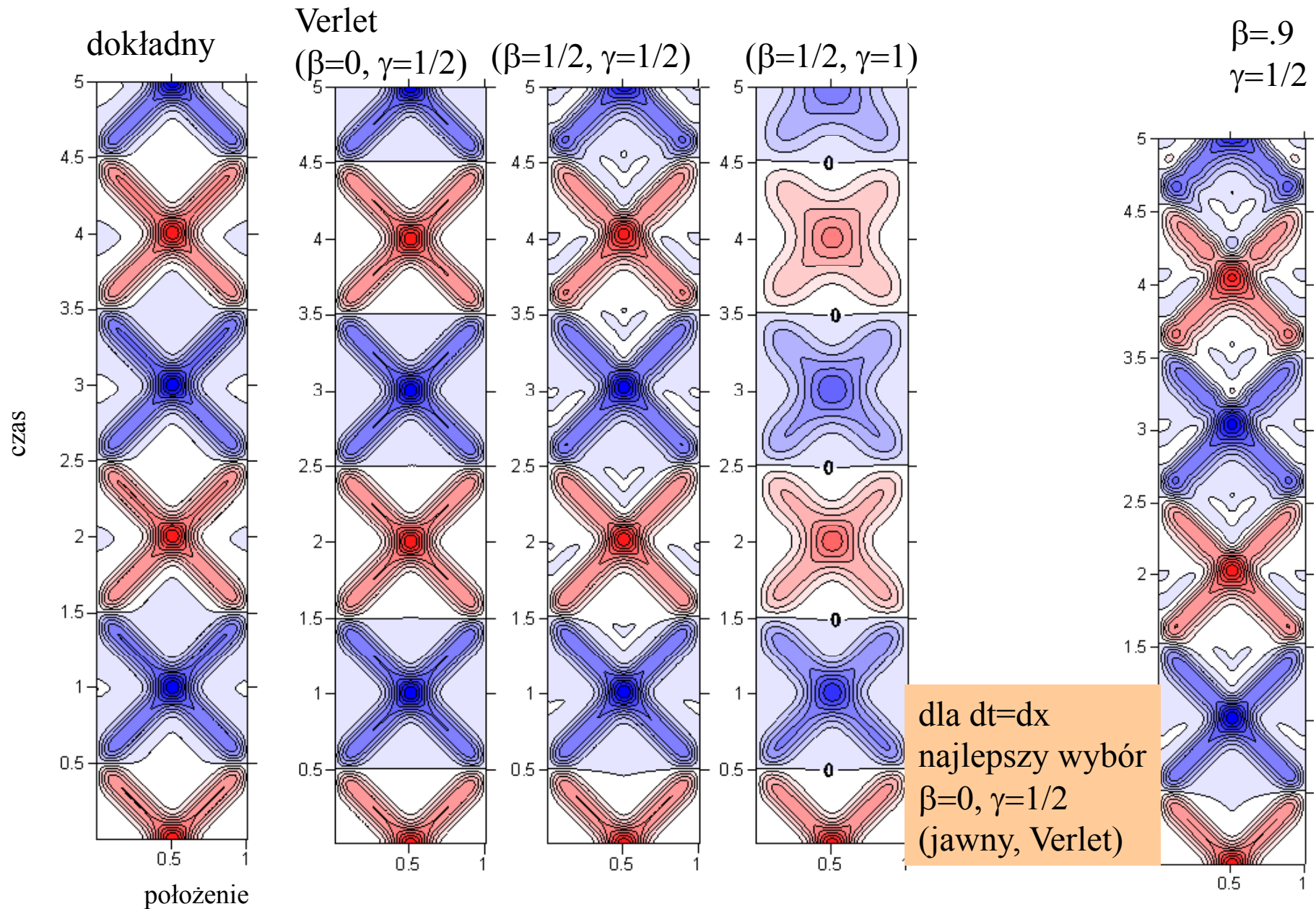
$$U_j^{n+1} = 2U_j^n - U_j^{n-1} + \frac{dt^2}{dx^2} \left[\beta \left(U_{j+1}^{n+1} + U_{j-1}^{n+1} - 2U_j^{n+1} \right) + \alpha \left(U_{j+1}^n + U_{j-1}^n - 2U_j^n \right) + \delta \left(U_{j+1}^{n-1} + U_{j-1}^{n-1} - 2U_j^{n-1} \right) \right]$$

Po przegrupowaniu wyrazów:
układ równań liniowych z macierzą trójprzekątniową

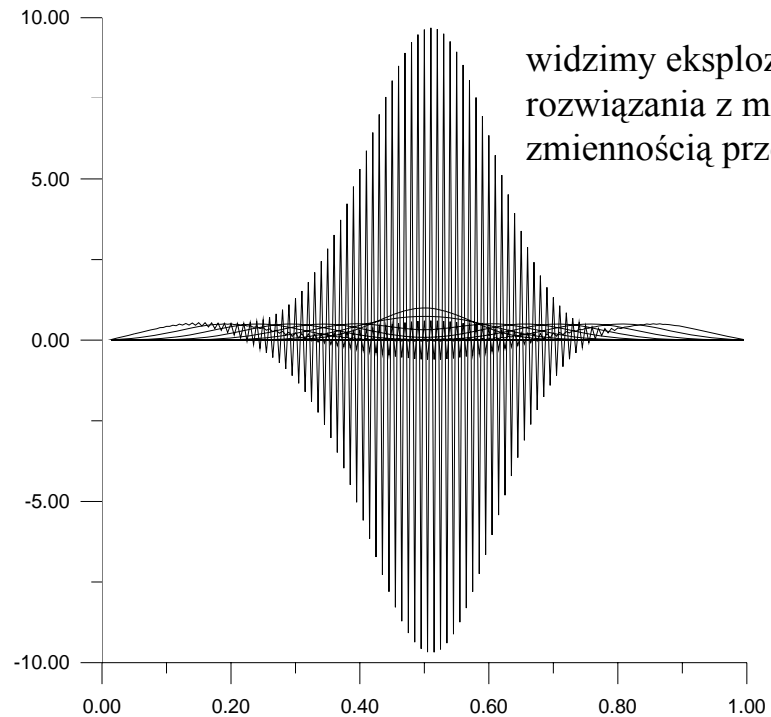
schemat Newmark MRS, struna
dt=dx

101 węzłów

dla $dt=dx$
najlepszy wybór
 $\beta=0, \gamma=1/2$
(jawny, Verlet)

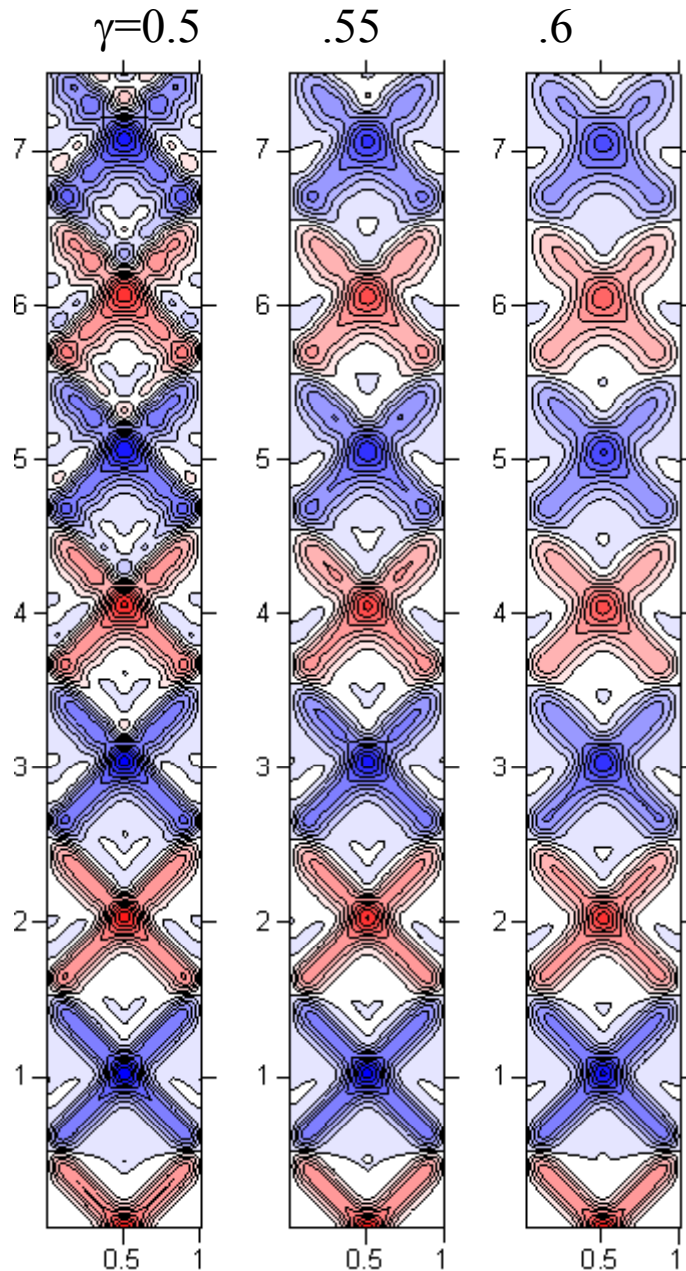
Verlet
dla $dt=dx*1.01$

Newmark jest po to aby przekroczyć kryterium CFL

101 węzłów

rola γ ($dt=1.5dx$, $\beta=0.5$)

MRS: schemat Newmark
rola parametrów metody

$\beta > 0$ – wynosi stabilność poza kryterium CFL,
kosztem generacji wyższych częstotliwości
przestrzennych

$\gamma > 1/2$ ogranicza
wzmacnianie
wyższych częstotliwości
kosztem dyssypacji
(zaniku całego pakietu)

$\gamma < 1/2$ – schemat jest niestabilny

zostawmy $\gamma = 1/2$ (jak dla Verleta)
i manipulujmy β

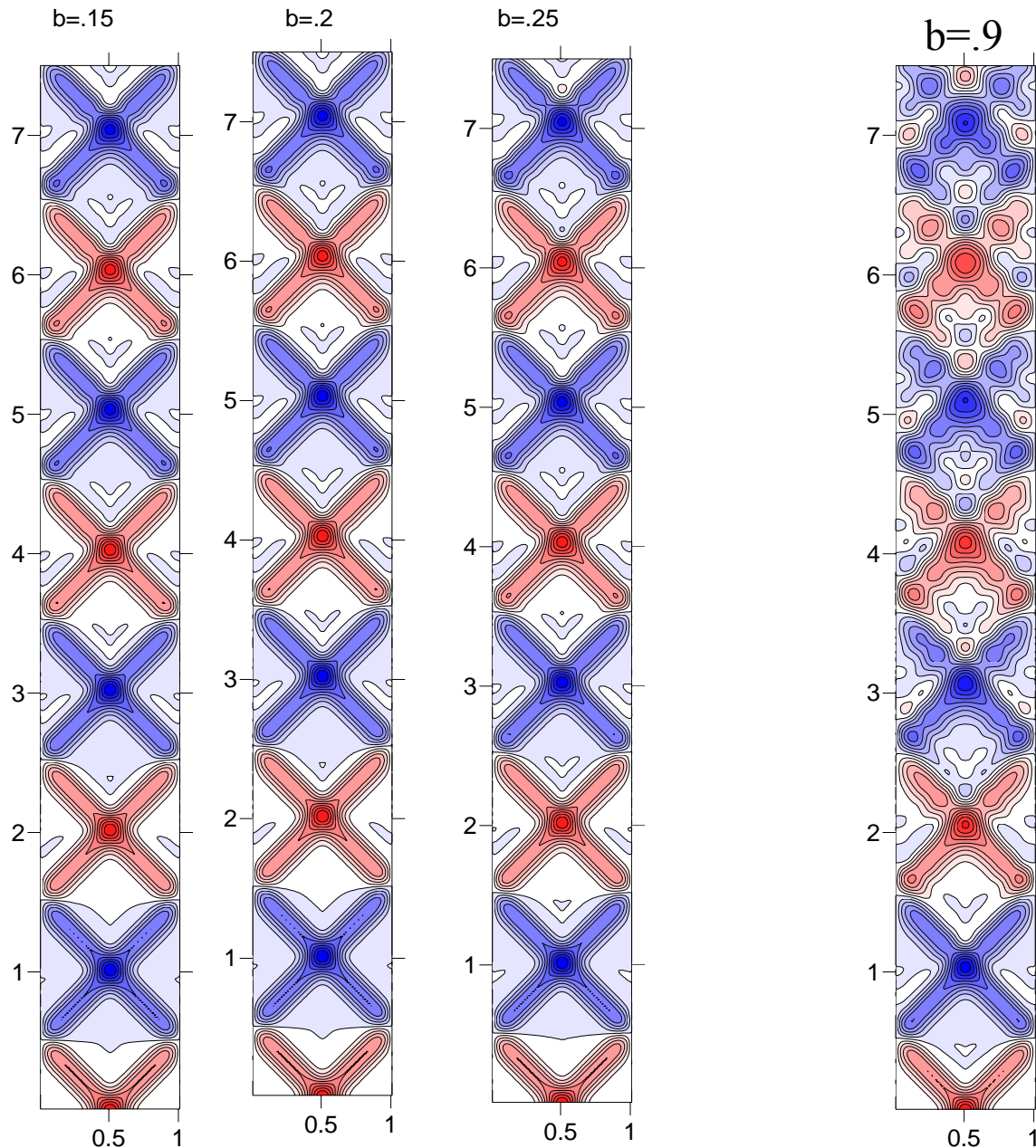

poza CFL: $dt > cdx$

$dt=1.5dx$,

$\gamma=0.5$, schemat staje się stabilny dla $\beta > 0.15$

101 węzłów MRS

rosnące beta generuje
wyższe częstotliwości
wniosek:
najlepszy minimalne
 β przy którym
schemat jeszcze stabilny

czy można je wyznaczyć
analitycznie?

Projektowanie schematu Newmarka dla danego kroku czasowego.

dobrac minimalne β aby metoda była stabilna dla danego dt ?

Będziemy wiedzieli, że po wyższe β nie warto sięgać.

analiza von Neumanna dla $\gamma=1/2$

$$u(t+dt) = 2u(t) - u(t-dt) + dt^2 [\beta a(t+dt) + (1/2 - 2\beta + \gamma)a(t) + (-\gamma + \beta + 1/2)a(t-dt)]$$

$$u(t+dt) - dt^2 \beta a(t+dt) = 2u(t) - u(t-dt) + dt^2 [(1 - 2\beta)a(t) + \beta a(t-dt)]$$

Ansatz von Neumanna:

$$A_k^n = \lambda^{n+1} A_k^0$$

$$\lambda^2 \left[1 - 2\beta \frac{dt^2}{dx^2} (\cos(k\Delta x) - 1) \right] = 2\lambda - 1 + \frac{dt^2}{dx^2} \left[\lambda(1 - 2\beta) \underbrace{2(\cos(k\Delta x) - 1)}_{\dots\dots\dots} + \beta 2(\cos(k\Delta x) - 1) \right]$$

$$\lambda^2 \left[1 - 2\beta \frac{dt^2}{dx^2} c \right] = 2\lambda - 1 + \frac{dt^2}{dx^2} \left[\lambda(1 - 2\beta) 2c + \beta 2c \right]$$

$$\lambda^2 \left[1 - 2\beta \frac{dt^2}{dx^2} c \right] = 2\lambda - 1 + \frac{dt^2}{dx^2} \left[\lambda(1 - 2\beta)2c + \beta 2c \right]$$

$$\lambda^2 \left[1 - 2\beta \frac{dt^2}{dx^2} c \right] - 2\lambda \left[1 + (1 - 2\beta) \frac{dt^2}{dx^2} c \right] + 1 - 2\beta \frac{dt^2}{dx^2} c = 0$$

$$\Delta = 4 \left[1 + (1 - 2\beta) \frac{dt^2}{dx^2} c \right]^2 - 4 \left[1 - 2\beta \frac{dt^2}{dx^2} c \right]^2$$

$$\Delta = 4 \frac{dt^2}{dx^2} c \left(2 + \frac{dt^2}{dx^2} c - 4\beta \frac{dt^2}{dx^2} c \right)$$

$$\lambda = \frac{1 + (1 - 2\beta) \frac{dt^2}{dx^2} c \pm \frac{dt}{dx} \sqrt{c \left(2 + c \frac{dt^2}{dx^2} - 4\beta \frac{dt^2}{dx^2} c \right)}}{1 - 2\beta c \frac{dt^2}{dx^2}}$$

Sytuacja będzie taka: dopóki $\Delta < 0$: 2 pierwiastki, o module nie większym od 1
 gdy $\Delta > 0$ metoda stanie się niestabilna

$$\lambda = \frac{1 + (1 - 2\beta) \frac{dt^2}{dx^2} c \pm \frac{dt}{dx} \sqrt{c(2 + c \frac{dt^2}{dx^2} - 4\beta \frac{dt^2}{dx^2} c)}}{1 - 2\beta c \frac{dt^2}{dx^2}}$$

$-2 < c < 0$ zawsze

żeby pod pierwiastkiem liczba ujemna
potrzeba aby:

$$2 + \frac{dt^2}{dx^2} c(1 - 4\beta) > 0 \quad \longrightarrow \quad \beta > \frac{1}{4} + \frac{1}{2c \frac{dt^2}{dx^2}}$$

$|\mathcal{N}^2| < 1$?

daje ten sam wynik

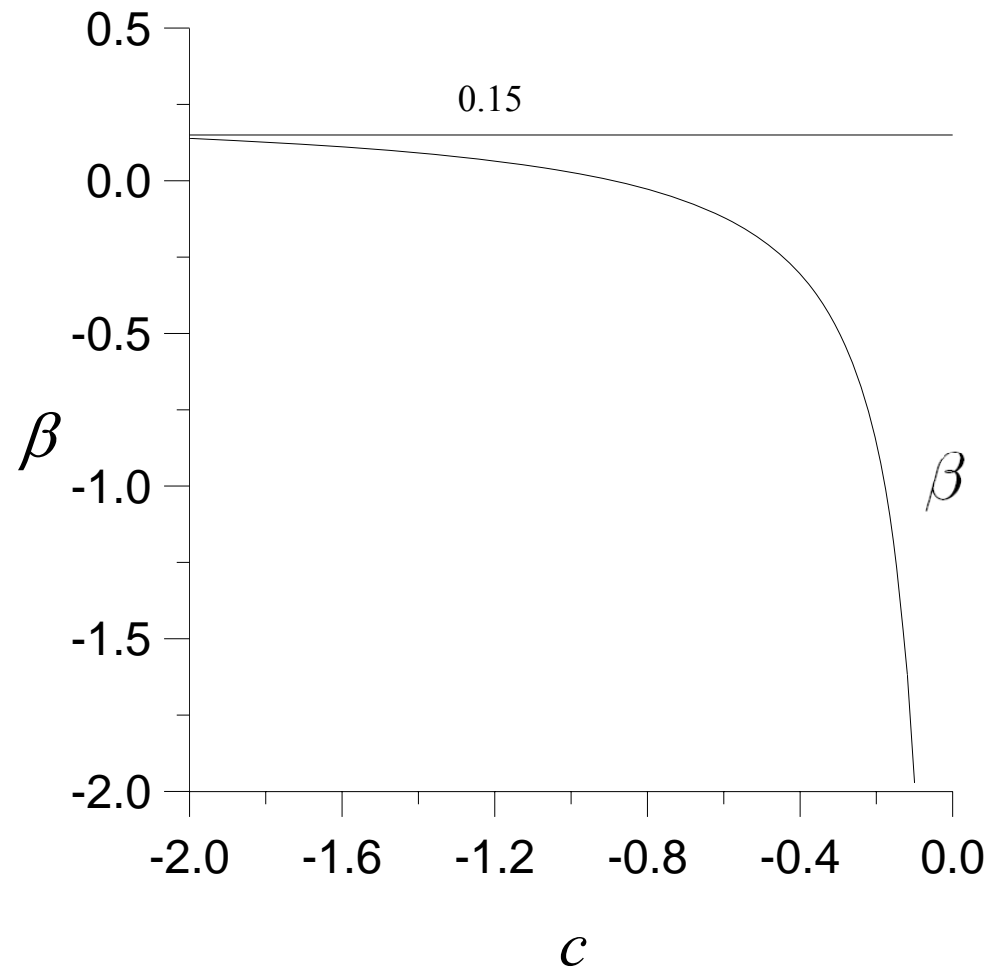
$$\beta > \frac{1}{4} + \frac{1}{2c \frac{dt^2}{dx^2}}$$

$\beta > 1/4$ – metoda stabilna dla dowolnego t [ponieważ $c < 0$]

uwaga: możemy sobie teraz
sprawdzić stabilność Verleta dla $dt=dx$ oraz $\beta=0$, $1/4 + 1/(2c) < 0$ [ok.]

dobór beta zapewniającego
stabilność schematu Newmark
w MRS dla zadanego kroku czasowego

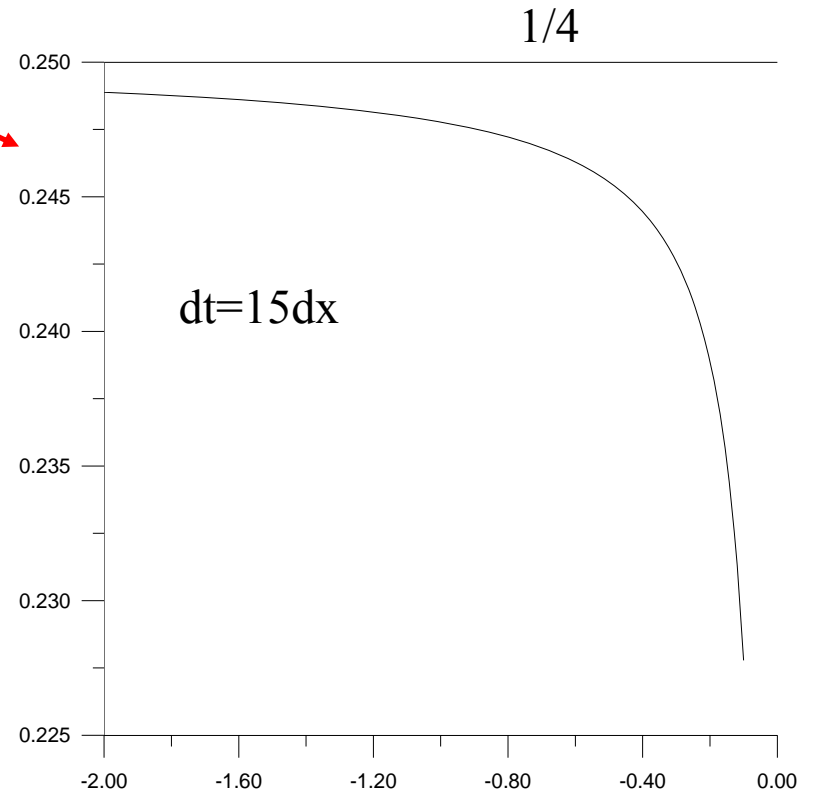
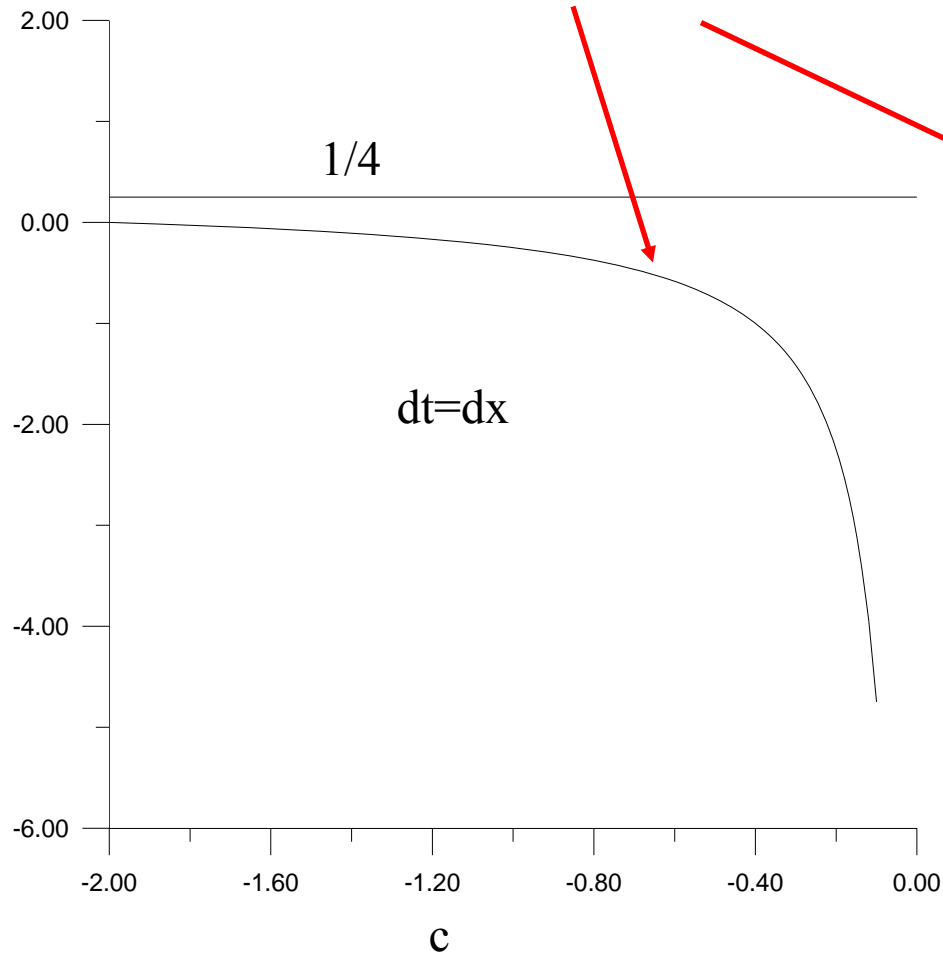
$dt=1.5 dx$

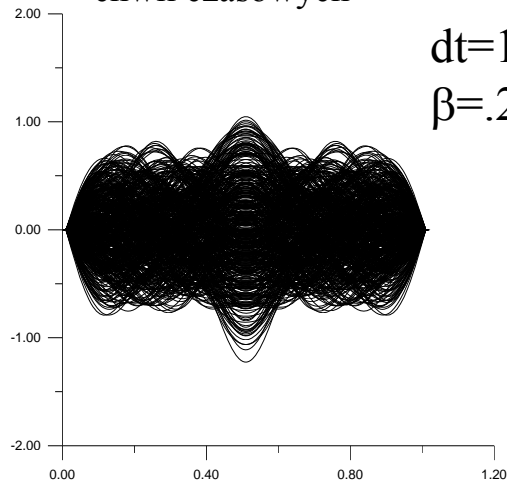
$$\beta > \frac{1}{4} + \frac{1}{2c \frac{dt^2}{dx^2}}$$

$$\beta > \frac{1}{4} + \frac{1}{2c \frac{dt^2}{dx^2}}$$

dobór beta zapewniającego
stabilność schematu Newmark
w MRS dla zadanego kroku czasowego

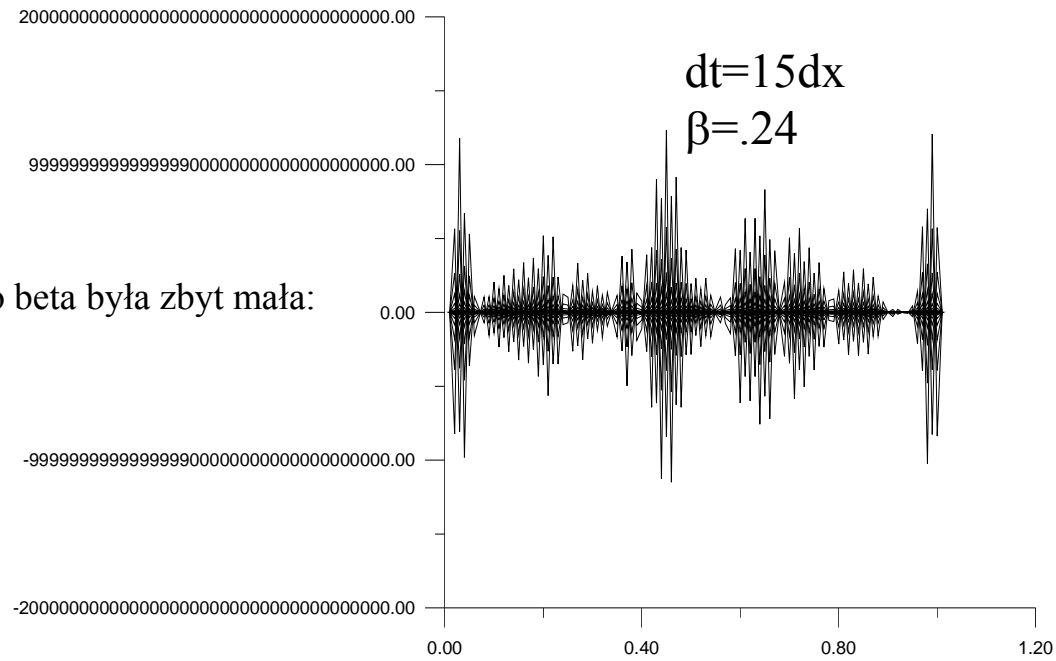
struna, b. wiele
chwil czasowych

$dt=15dx$
 $\beta=.25$

MRS, Newmark, $\gamma=1/2$

bo beta była zbyt mała:

Ze schematem Newmarka spotkamy się ponownie przy omawianiu MES, Pokażemy, że umożliwi on skuteczne prowadzenie Rachunków dla lokalnie zagęszczonej siatki